

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Tutkimus motivaatiosta hiusalan opiskelijoiden keskuudessa

Karjunen, Päivi

2012 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Tutkimus motivaatiosta hiusalan opiskelijoiden keskuudessa

Karjunen Päivi
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2012

Karjunen Päivi

Tutkimus motivaatiosta hiusalan opiskelijoiden keskuudessa

Vuosi 2012 Sivumäärä 45

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mitkä asiat motivoivat ja mitkä eivät motivoi parturikampaajiksi opiskelevia. Lisäksi selvitettiin miksi jotkut lopettavat opiskelunsa kesken. Työ tehtiin yhteistyönä Länsi- Uudenmaan ammattiopisto Luksian hiusalan kanssa.

Teoreettinen viitekehys käsittelee ihmisen tarpeita ja motivaatioteorioiden historiaa. Teoriaosuudessa käsitellään myös arvoja, kolmenlaisia oppimiskäsityksiä ja oppimisen vaikeuksia.

Teoriaosuus määrittelee motivaation, joka ei ole yksiselitteinen. Sisäinen motivaatio innostaa opiskelijaa oppimaan oman kiinnostuksen pohjalta ja se kantaa aina pidemmälle kuin ulkoinen motivaatio. Ulkoista motivaatiota on, kun opiskelija saa arvosaanoja, opettajan hyväksyntä tai opettajan ja vanhempien moitteiden välttäminen.

Työn empiirinen osuus pohjautuu kvantitatiiviseen kyselytutkimukseen, joka toteutettiin Luksian hiusalan opiskelijoiden keskuudessa keväällä 2012. Kyselyssä etsittiin useasta näkökulmasta tietoa motivoitumisasteesta opiskelun eri vaiheissa.

Kyselytutkimuksessa saatiin selville, että motivoivinta oli asiakaspalvelu, minkä pitäisikin olla tärkein, sillä siihen opiskelussa pyritään. Harjoituspäätyöskentely (irtopää, johon harjoitteluaan) ja hiusalan teoriaopetus koettiin motivoivaksi, muttei niin paljon kuin asiakaspalvelu. Ystävien saanti luokalta kuten myös opettajien kannustus ja kehuminen olivat tärkeitä asioita. Harjoituspäätyöskentelystä löytyi myös monia negatiivisia puolia, jotka veivät toisilta opiskelijoilta motivaatiota. Motivaatio vaihteli eri vuosikurssien välillä, johtuen monista syistä. Opintonsa keskeyttävien syitä olivat huono palkkaus, motivaatiopula, opiskelu tuotti liikaa töitä, terveydentila ja luokalta saatujen ystävien puute.

Karjunen Päivi

An analysis of motivation among in hairdressing students

Year	2012	Pages	45
------	------	-------	----

The objective of this thesis was to clear up which facts motivate and which facts do not motivate students to study hairdressing. Another goal was to study why some students end their studies before graduation. This thesis was done in collaboration with Luksia, Vocational College of Western Uusimaa.

The theoretical framework discusses human needs and the history of motivation theories. The theoretical part deals also with values, the three learning theories and learning difficulties.

The theoretical part defines the concept of motivation, which is not unambiguous. Intrinsic motivation inspires the student to learn based to his or her own interests and this carries always longer than extrinsic motivation. Extrinsic motivation consists of things like grades given to the students, the teacher's approval or avoiding the teachers and parent's reproaches.

The empirical part of the thesis is based on the quantitative questionnaire which was sent to Luksia hairdressing students in spring 2012. The aim of the questionnaire was to receive information of motivation from many different perspectives, to define the level of motivation in different phases of studies.

The questionnaire shows that the most motivating thing for the students was customer service which is also the main aim of their studies. Practising with mannequin heads and studying hairdressing theory were regarded as motivating but not to the same extent as customer service. Becoming friends with classmates and the teacher's encouragement with positive feedback were important factors too. In addition to the positive aspects several negative aspects were found concerning working with mannequin heads, which had unfavorable effects on the students' motivation. Motivation also seems to vary between different year classes due to many reasons. Reasons for interrupting the studies were low salary, motivational problems, studying requiring too much work, health condition and lack of close friends in the class.

Keywords: Motivation, learning theory, intrinsic motivation, extrinsic motivation

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Ammattitutkinto	7
3	Ihmisyden haasteet	8
3.1	Tarpeet	8
3.2	Tarpeet opiskelussa	10
4	Motivaatio	11
4.1	Motivaatioteoriat	12
4.2	Sisäinen motivaatio	14
4.3	Ulkoinen motivaatio	14
4.4	Autonomia	16
4.5	Arvot	16
4.6	Motivaatio oppimisessa	17
5	Oppimiskäsitys	18
5.1	Behavioristinen oppimiskäsitys	19
5.2	Humanistis- kokemuksellinen oppimiskäsitys	20
5.3	Konstruktivistinen oppimiskäsitys	20
5.4	Oppimisen vaikeudet	21
6	Tutkimus ja sen tuloksia	22
6.1	Opiskelijoiden ikä tutkimushetkellä	23
6.2	Kiinnostus alasta kouluun hakiessa	24
6.3	Kiinnostus hiusalan teoriasta	24
6.4	Innostus harjoituspäätöskentelyyn	25
6.5	Motivoituminen asiakaspalvelussa	26
6.6	Luokalta saatujen ystävien merkitys	28
6.7	Opettajien kannustus	30
6.8	Kahden opettajan vaikutus työtunneilla ykkösluokalla	31
6.9	Innostumisaste alasta ykkösluokalla	31
6.10	Innostumisaste alasta kakkosluokalla	32
6.11	Innostumisaste alasta kolmosluokalla	33
6.12	Motivoitumisaste lähdeettäessä työelämään	34
6.13	Jatkan tai lopetan opiskeluni	35
7	Yhteenveto ja pohdinta	36
	Lähteet	39
	Kuviot	40
	Liitteet	41

1 Johdanto

Hiusala on hyvin suosittu ammattiopistojen tarjonnassa. Hakijoita on enemmän kuin voidaan ottaa. Olin kuullut muutamien kuitenkin lopettavan opintonsa kesken ja osa opiskelijoista ei ollut niin innostunut opiskelusta. Olin suorittamassa estenomitutkintooni kuuluvaa työharjoittelua Lohjalla Länsi-Uudenmaan ammattiopisto Luksiassa toivonkadun toimipisteessä. Tavoitteeni on valmistua pitkän linjan parturi-kampaajataustaani ajatellen hiusalan opettajaksi ja juuri työharjoitteluni koululla antoi hyvät valmiudet nähdä opetusta opettajan näkökulmasta. Siinä tuli myös hyvin esille parturi-kampaajaopiskelijoiden opiskelumotivaatio, jota sitten halusin tutkia. Opinnäytetyöni aihe lähti kahvipöytäkeskustelussa rehtorin ehdottamana.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada selville mitkä asiat motivoivat opiskelussa ja mitkä eivät motivoi. Halusin myös selvittää miksi muutamat lopettavat opiskelunsa kesken. Tämän tutkimuksen pohjalta voivat opettajat toimia eri tavalla lisätäkseen motivaatiota opiskelijoiden keskuudessa koulutuksen aikana. Joka tutkittavalle luokalle oli alun perin otettu 20 opiskelijaa eli yhteensä 80. Kyselyhetkellä oli kolmannen vuosikurssin opiskelijoita 13, toisen vuosikurssin 16 ja ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita oli kaksi luokkaa eli 35. Tämä kertoo, että lopettaneita on yhteensä 16, joka on valitettava määrä.

Motivaatio on tärkeässä roolissa koulumaailmassa, jossa motivaation lopahtaessa voi tulla ajatuksia kokonaan lopettamisesta. Tästä syystä joillakin keinoilla motivaatiota pitäisi lisätä. Kiinnostukseni lisääntyi motivaatioaihetta kohtaan vielä, kun olin mukana uusien hakijoiden pääsykokeissa. Sain arvioida heidän motivoitumisestaan eräessä tehtävässä. Opiskelijoiden motivoituminen opiskeluun on tärkeä tekijä, jotta he jaksavat käydä koulunsa loppuun ja valmistua työelämään haasteisiin ammattitaitoisiksi tekijöiksi. Työharjoitteluni aikana huomasin ja keskustelin opiskelijoiden kanssa siitä, että miten paljon työtä opiskelu vaatiikaan. Heillä oli ollut virheellisiä mielikuvia opiskelun etenemisestä ja tämä oli eräs keskeyttämisen syy.

Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä kyselyllä. Kvantitatiivinen tutkimus on tieteellinen menetelmä, jossa kuvataan tai tulkitaan tilastoja tai numeroita. Määrällisessä tutkimuksessa tehdään erilaisia luokitteluja ja selvitetään syy- ja seuraussuhteita. (Jyväskylän yliopisto 2011.) Tutkimuksen yhteen kysymykseen sai valita kolmesta vaihtoehdosta sopivin motivoitumisaste ja lisäksi kyselyyn lisättiin avoimia kysymyksiä, jotta saatiin yksityiskohtaisempaa tietoa. Halusin näin saada mahdollisimman kattavan selvyuden motivoitumisesta.

2 Ammattitutkinto

Ammattitaito koostuu koulutuksesta ja kokemuksesta, josta saadaan yksilöllinen pätevyys. Nykyaikana tarvitaan ammatillista asiantuntijuutta, jolla tarkoitetaan erityisosaamista omalla alalla. (Juujärvi, Myyry & Pessa 2007: 9.) Ammattitaito hankittiin ennen oppipoikana mestarin opissa ja ohjauksessa. Tarvittavat tiedot ja kädentaidot hankittuaan sai kisällin arvon eli oppipojasta seuraava arvoasteikossa ja päteväenä oppijana itse mestarin taidot, kun oli ollut monien mestareiden alaisuudessa. (Eteläpelto & Onnismaa 2006: 11- 12.) Nykyään käsityöammattiin valmistavat ammattiopistot.

Työntekijöiltä vaaditaan nykypäivänä joustavuutta monessa mielessä. Heiltä vaaditaan yhteistyökykyä, oma-aloitteisuudesta on hyötyä, paineensietokykyä, tulosta, työhön sitoutumista ja vielä halua oppia koko ajan uutta. (Eteläpelto & Onnismaa 2006: 9). Näin ollen myös hiusalan perusammattitutkinto pitää sisällään monenlaista osaamista. Parturi-kampaajiksi valmistuvat opiskelijat toimivat kauneuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. He käsittelevät hiuksia ja hiuspohjaa hoitaen niitä. He leikkaavat, värjäävät, kihartavat ja luovat kampauksia hiuksiin. Lisäksi he käsittelevät partaa ja ehostavat kasvoja. Näin he saavat käyttää luovuuttaan suunnitellessaan erilaisia tyylikokonaisuuksia. Heiltä edellytetään kouluttautumista koko ajan muodin vaihdellessa. Ammatin kuvaan kuuluu myös tuotemyynti ja asiakkaiden opastaminen tuotteiden käytössä. He voivat toimia parturi-kampaamoissa työntekijöinä, sopimusyrittäjinä tai omistaa liikkeen ollen yrittäjiä. Työpaikka voi löytyä myös hotelleista, kylpylöistä, televisiosta, teattereista tai muista hyvinvointipalveluja tuottavista yrityksistä. (Opetushallitus 2010.)

Tarvittaessa parturi-kampaajat voivat kouluttautua erikoisammattitutkinnon, kosmetologin tai maskeeraajan tutkinnon verran lisää. Siten he saavat laajemman ja monipuolisemman pohjan toimia työssään. Erikoisammattitutkinnossa syvennetään tietämystä saaden vaativimmat mallinmuutoskokonaisuudet helpommin työstetyiksi. He käsittelevät esimerkiksi hiuspidennysvaihtoehdot monipuolisesti. He pystyvät toimimaan paremmin työyhteisön jäsenten ammattitaidon kehittäjinä ja koko alan kehittäjinä. (Opetushallitus 2010.)

Hiusalan ammattitutkinto on monipuolinen kädentaitoja vaativa tutkinto. Parturi-kampaajana toimiminen vaatii värisilmää, asiakaspalvelutaitoja ja muodin vaihteluissa mukana oloa. Asiakkaat ovat nykyään hyvin valveutuneita uusista suuntauksista ja kyselevät parturi-kampaajilta tietoja kuten esimerkiksi muodista, ekologisuudesta, allergioista tai raaka-aineista. Näitä tietoja ei ilman koulutusta saa. Kädentaitojen kehittyminen vaatii myös monipuolista harjoittelua, jota koulussa suoritetaan aluksi harjoituspäihin ja myöhemmin asiakkaille.

Ammattiopistoihin hakeutuvat opiskelijat ovat kovin nuoria tietääkseen mitä haluavat ammatikseen tehdä ja näin ollen heidän ajatuksensa ja halunsa voivat muuttua koulussaoloaikana. Siitä syystä osa keskeyttää opintonsa ja siten eivät kaikki motivoituneet hakijat voi päästä opiskelemaan. Parturi-kampaaja-linja on melko suosittu ja hakijoita on paljon enemmän kuin mitä kouluun voidaan ottaa.

3 Ihmisyden haasteet

Jotta voimme elää yhdessä, edellytyksenä on ihmiskäsitys, joka antaa yksilölle mittaamattoman arvon ja myös oikeudet yhteiselämään. Ihmiskäsitystä voidaan katsoa naturalistisen, marxilaisen, humanistisen tai kristillisen ihmiskuvan pohjalta. Näistä ihmiskäsityksistä käsin oppijoille asetetaan tavoitteita ja rajoja. Itse oppimisessa jokainen oppija on omanlaisensa. Koulumaailmassa mietitään miten ymmärretään ja kohdataan erilaisuutta. Opiskelijoita pyritään opettamaan ottamaan vastuu itsestään ja kasvamaan ajatteleviksi yksilöiksi. Näin nuoret ovat hyvin koulutettuja ja sopeutuvat yhteiskunnassa vallitseviin sääntöihin. (Ikonen 2009: 12-13.)

Kasvatusvastuu on ollut ennen toisen asteen koulutusta jo nuoren vanhemmilla, muilla nuoren lähellä olevilla aikuisilla, päivähoitopaikalla ja esiopetuksen ja peruskoulun opettajilla. Myös ammattiopettajilla on opettamisen lisäksi vastuu kasvattajina, sillä toisen asteen opiskelijat ovat vielä iältään niin nuoria, että heihin voidaan vaikuttaa, jotta yhteiskuntaan ja työelämään sopeutuminen saavutetaan. Puhutaan elinikäisestä oppimisesta ja sitähan elämä on. Koko ajan tapahtuu muutoksia niin opiskelussa, työelämässä kuin yhteiskunnassakin. Pollarin mukaan Pisa-tutkimuksien tuloksena toivotaan kouluihin enemmän sosiaalisten taitojen, tunte-elämän ja asenteiden tasapainoisempaa kehittämistä (2010: 183). Kaikki näiden osalueiden kehittämiset sopivat hyvin myös hiusalalle, sillä erityisesti opiskelijan oman asenteen ollessa oikeanlainen, oppii sosiaalsiakin taitoja paremmin ja niitähän juuri palveluammatissa tarvitaan.

3.1 Tarpeet

Ihmisyden haasteisiin kuuluvat moninaiset tarpeet. Opinnäytetyössä käydään läpi näitä tarpeita, jotka vaikuttavat jo pienellä lapsella ja heijastuvat vielä toisen asteen opiskelijoihinkin. Tarve-sana liittyy läheisesti sanaan tarvita ja mehän tarvitsemme monenlaista. Voidaan ajatella, päätellä tai oivaltaa tarvitsevamme jotain. Tarve ei ole kuitenkaan sama asia kuin halu. Ne kuuluvat läheisesti toisiinsa täydentäen toisiaan. Tarpeet voidaan jaotella aineellisiin, sosiaalisiin ja henkisiin. Toisten tarpeiden ymmärtäminen on tärkeää. (Turunen 1997: 77, 84, 89.) Tarpeet aiheuttavat epätasapainoa ihmisen sisällä ja siksi ne halutaan tyydyttää, jotta saadaan normaalitila takaisin. Tarve voi tulla ihmisen sisältä tai ulkopuolelta. Tarve syntyy

epätasapainon seurauksena. Jonkin tarpeen tyydyttyä, seuraa helposti uusi tarve kuten esimerkiksi talon hankkimisen jälkeen haluaakin hetken kuluttua isomman talon. (Haasio & Savolainen.)

Hyväksytyksi tuleminen on kaikilla tärkein. Tarve olla hyväksytty yksilönä ja yhteisön jäsenenä vapauttaa energiaa opiskeluun, kun ei tarvitse miettiä kelpaanko muille opiskelijoille ja opettajalle. Opiskelijoiden joukossa on myös erityistä tukea tarvitsevia oppijoita, jotka pitäisi hyväksyä joukkoon. Heitä on haastava opettaa käsityöammattiin, jonka voisi sanoa olevan kutsumusammatti, mutta tukemalla sekin hoituu, jos opiskelijalla on itsellään motivaatiota. Vaikka hyväksytään ihmiset ihmisinä, toiminnasta, käyttäytymisestä ja tilannetajusta saa ja pitääkin antaa palautetta. Opettajan hyväksyvä ote itseensä heijastuu myös opiskelijoiden itsehyväksyntään. (Pollari & Koppinen 2010: 92- 93.)

Turvallisuus on tarpeistamme tärkeällä sijalla jo pienellä lapsella. Turvallisuuden tarve saavutetaan monivaiheisena prosessina. Perusluottamus elämään ja ihmisiin saadaan lapsen elämässä aikaiseksi hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden sisäistä turvallisuutta kokevan aikuisen seurassa. Perusluottamuksen varassa itsenäisyyteen kasvaminen lisääntyy. Jos se ei lisääntynyt, lapsi alkaa epäroidä omien kykyjensä kanssa ja ympäröivä maailma muuttuu uhkaavaksi. Uteliaisuutta seuraakin pelokkuus. (Pollari & Koppinen 2010: 93- 94.)

Tervettä itsenäisyyttä seuraa luontainen oma-aloitteisuus. Tässä vaiheessa lapsi kokeilee rajojaan ja niiden tekeminen aikuisen toimesta on tärkeää, mutta liialliset kiellot eivät toimi. Turvallisen aikuisen seurassa lapsi oppii asettamaan myös itse rajoja itselleen. Hän oppii luottamaan itseensä ja toisiin, kun hänellä on turvallisuuden tunne taustalla. Oma-aloitteisuuden estyessä voi tulla syyllisyyden tunteita, masentuneisuutta ja jopa lamaannusta. Jos ne jäävät vallalle, ei päästä ahkeruuteen ja osallistumiseen. Lapsi haluaa toteuttaa ja tehdä asioita, joita arvostetaan. Jos tämä vaihe epäonnistuu, lapselle voi kehittyä alemmuuden- ja riittämättömydentunne. Toisenkin asteen koulumaailma voi tarjota tukea taitoihin ja tehtävien saattamiseen loppuun asti ja niistä juuri tulee mielihyvä. Keskeneräiset työt eivät motivoi opiskelijaa. (Pollari & Koppinen 2010: 94- 96.)

Identiteetin selkeytymisen kehitysvaihe seuraa ahkeruuden ja osallistumisen vaihetta. Nuoruusiällä on tärkeää löytää identiteettinsä. Enää siinä vaiheessa vanhempien tai opettajien vastaukset nuoren kysymyksiin eivät kelpaakaan vaan hän haluaa selvittää niitä itse. Kun minäidentiteetti on selkiytynyt eikä esimerkiksi työtekijä- tai ammattilaisrooli ole ongelma eli ei herätä epäilyä pärjätä siinä, nuori siirtyy seuraavaan kehitysvaiheeseen. Se on läheisyyteen kasvaminen. Siinä nuoren on voitettava menettämisen pelkonsa ja uskallettava antaa ja unohtaa itsensä ystävyys- ja rakkaussuhteissa. Näin hän pystyy toimimaan myös työssä antaumuksellisesti. Siitä seuraa luovuuden vaihe. Ihminen luovuudessaan valitsee eri vaihtoehtoja ja

vastaa valinnoistaan. Lopuksi ollaan eheytyksen tiellä. Silloin mahdollisesti saavutetaan ainutlaatuisen elämän tarkoitus. Jos eheytymistä ei tapahdu, oman elämän hyväksyminen on vaikeaa ja siitä voi seurata epätoivo elämästä jopa elämästä luovuttaminen. Turvallisuutta saadaan edellä mainitun prosessin avulla ja lohdullisesti kehitystä voi jatkaa milloin vaan. (Pollari & Koppinen 2010: 96- 99.)

Ymmärretyksi tulemisen tarve on kuulluksi ja nähdyksi tulemista omana itsenään. Ymmärrystä syntyy empatian kautta. Yhteyden lisäksi tarvitsemme erillisyyttä, jotta oppisimme esimerkiksi koulussa työskentelemään ja olemaan yksin ja yhdessä. Kontrollonin tarve lisää harkittavuutta, mutta liika kontrolli rajoittaa elämää. Kun siitä vapautuu, lisääntyy luovuus. Viimeiseksi tulee yhteen liittymisen tarve. Siinä vaiheessa etsitään puolisoa, johon voidaan liittyä. Lapsen pitäisi saada liittyä vanhempiinsa, mutta on monia eri tapoja hoitaa asia vanhemman taholta. Näiden seurauksena lapsella voi olla vahva itsehyväksyntä tai hän voi toisessa ääripäässä pelätä ja lamaantua vanhemman seurassa. (Pollari & Koppinen 2010: 99- 101.) Kaikki kehitysvaiheet ovat tarpeellisia ja tärkeitä kokea ja saavuttaa, jotta elämämme olisi tasapainoista, tervettä, oikeudenmukaista ja ymmärrettävää. Tarvitsemme toisiamme kehittymisessä lapsista nuoriksi ja aikuisiksi.

3.2 Tarpeet opiskelussa

Tässä kappaleessa pohditaan ammattiopinnoissa olevia opiskelijoiden tarpeita. Tarvitsemme yksilöllistä huomiota. Opettajilta odotetaan opiskelijoiden kohtaamista. Jos olemme omaksuneet rauhan itsemme ja lähimmäistemme kanssa, niin on helpompaa välittää itsestä ja toisista. Silloin meidän on myös helppo kuunnella itseä ja toista ja vaihtaa ajatuksia. Luottamus syntyy juuri välittämisen kautta opettajan ja opiskelijan välillä. Läsnäolo edellyttää toimimista rohkeasti ja ennakkoluulottomasti jopa riskinottoa. Se alkaa katsekontaktista ja on olemista ihminen ihmiselle. Pitää hyväksyä ihmisyytensä itsessään ja toisissa ja kuitenkin ohjata oppimista ja toimintaa. Hyvä oppimisyhteisö saavutetaan, kun osapuolet kokevat olevansa hyväksytyjä ja tarpeellisia hyvissä ihmissuhteissa. Lisäksi siinä opitaan luottamuksesta ja turvallisuudesta käsin johtamaan omaa toimintaa määriteltäviä päämääriä kohti. (Pollari & Koppinen 2010: 15- 16, 26, 29, 33).

Opiskelijoilla on yksilöllisiä tarpeita. Eksistentiaaliset tarpeet ovat jäsentymistä ympärillä olevaan ympäristöön joko lukemalla, kirjoittamalla tai puhumalla. Liittymisen tarve ohjaa olemaan yhteydessä toisten ihmisten ja asioiden kanssa. Aistit, tunteet ja kokemukset auttavat huomaamaan mahdollisuuksia. Toiminnan ja tekemisen tarpeet pitävät ihmiset liikkeessä luomassa jotakin uutta itse. (Pollari & Koppinen 2010: 91- 92.)

4 Motivaatio

Motivaatiosanan alku on latinasta johdettu sana *movere* tarkoittaen liikkumista. Motivaation kantasana toimii motiivi. Myöhemmin motivaatiosana alkoi edustaa käyttäytymisen ohjaimiseen vaikuttavaa tekijää. (Koivula, 2010.) Motiivit saavat aikaan ja ylläpitävät ihmisten käyttäytymisen suuntia. Ne kurottavat tiettyä päämäärää kohti tiedostettuina tai tiedostamattomina. Motiivit toimivat liikkeellepanevina voimina. Motivaatiota voidaan kuvata motiivien aikaansaamana tilana. (Peltonen & Ruohotie 1992: 16.) Motivaatio voidaan määritellä myös valppauden sisäiseksi tilaksi, jolla voidaan vaikuttaa käyttäytymiseen. Motivaation ja käyttäytymisen ero on hienoinen. Joku voi käyttäytyä hyvin olematta motivoitunut, kun taas joku on motivoitunut käyttäytymään hyvin. Lisäksi yksi motivoituu sellaisesta mistä toinen ei motiivoidu ollenkaan. Joku asia voi motivoida tänään, mutta ei huomenna. (Epstein & Rogers 2001: 4. 7.)

Motivaation määritelmää on vaikeaa kuvata yksiselitteisesti, sillä se on moniulotteinen käsite. Motivaatiolla voidaan tarkoittaa mielenkiintoa, haluja ja tarpeita, jotka aikaansaavat pyrkimisen tiettyä päämäärää kohti. Motivaation avulla päästään muutoksissa alkuun ja saadaan läpivietyä niitä. Itse me voimme vaikuttaa motivaation kehittämiseen ja ylläpitoon. Motivaation voimakkuus on suhteessa siihen, miten tärkeänä pidämme asiaa ja miten todennäköisesti saavutamme tavoitteen. Jos näistä kahdesta jompikumpi puuttuu, seuraa motivaatiopula. Voimakas sitoutuminen tehtävään vie asiaa eteenpäin ja näin siitä saa lisää voimia. Motivaatioon vaikuttavat monet tekijät kuten persoonamme, arvomme, tilannetekijät, tahtomme ja tunteemme. Motivoituminen on hyvin yksilöllistä. Jotkut motivoituvat toimiessaan yksin, kun taas toiset yhdessä tehden. Jotkut motivoituvat päästessään tavoitetta kohti, toiset haluavat irti jostakin tai jopa välttääkseen jotain. Toiset haluavat hahmottaa isoja kokonaisuuksia ja toiset alkavat yksityiskohdista. (Nikula, Pursiainen, Kinnunen & Tuovila 2009: 109- 110.)

Motivaation monimutkaisuus johtuu monista tekijöistä. Yksilöllisiä ominaisuuksia ovat tarpeet, joista kerrotaan edellä, harrastukset, asenteet ja lahjakkuus. Lisäksi sitä määrittävät ympäristöön ja oppimistilanteeseen liittyvät tekijät kuten koulun fyysinen ympäristö, koulun ja kodin ilmapiiri, sosiaalinen vuorovaikutus ja opetuksen sisältö ja tavoitteet. (Peltonen, Ruohotie 1992: 82.) Lisäksi motivaation muodostukseen voidaan vaikuttaa elinympäristöllä, joka antaa energiaa sekä olemalla sellaisten ihmisten seurassa, jotka nostavat motivaatiota ja ohjaamalla omaa ajattelua motivoitumisen suuntaan. Tekemällä lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteita ja miettimällä miten ne saavuttaa, voi motivoitua. Terveelliset elintavat vaikuttavat motivaatioon kuten liikunta, hyvä ravinto ja uni. Stressin hallinta auttaa motivaation saavuttamisessa. Erilaiset palkkiot ja arvostus nostavat motivaatiota. Jotkut ihmiset motivoituvat haasteista, mutta jotkut säikähtävät niitä. Merkityksen selvittäminen on suuri motivaattori. (Epstein & Rogers 2001: 5-9.)

4.1 Motivaatioteoriat

Motivaation ollessa vaikea määritellä yksiselitteisesti on vuosien saatossa kehitetty monia teorioita. Liukkonen, Jaakolan ja Suvannon mukaan lähdetään liikkeelle ensimmäisistä teorioista, joissa vietit vaikuttivat ihmisen motivaatioon (Hullin teoria). Perustarpeiden kuten nälkä, jano, seksuaalisuus ja kivun välttäminen olisivat motivaation taustalla. Viettiteoriassa ei huomioidu ihmisen ajatuksia eikä vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Sitä seurasi behavioristinen näkemys. Siinä ajateltiin, että ihmiseen voidaan vaikuttaa ulkoapäin. Tietty ärsyke tuottaa tietynlaista reaktiota. Kun käyttäytyminen oli toivottavaa, siitä annettiin positiivista palautetta, mutta kun käytös oli ei-toivottua, niin annettiin negatiivista palautetta ja näin toivottiin palkitsemis- ja rangaistustavoilla vaikuttettavan motivaation syntyyn. Tutkittiin havainnoivaa käyttäytymistä. Näin suljettiin pois vielä oma ajattelu. Sitten siirryttiin humanistisempaan suuntaan. (Liukkonen, Jaakkola & Suvanto 2002: 20- 21.)

Maslowin hierarkkisessa motivaatioteoriassa tarpeet sanelevat elämäämme. Niiden painotus ja järjestys vaihtelevat eri ihmisillä. Alimpana ovat fysiologiset tarpeet kuten kehon perustarpeet kuten ruoka ja turvapaikka. Kun ne on tyydytetty, siirrytään turvallisuuden tarpeiden tyydyttämiseen. Tällöin ei mikään saa uhata hyvinvointia. Sosiaalisissa tarpeissa halutaan tulla hyväksytyksi yksilönä ja ryhmässä. Niitä ovat irtiotto yksinäisyydestä, rakkauden kokemus ja kiintymys. Arvostuksen tarpeissa haetaan kunnioitusta ja tärkeänä olemista. Ylimpänä on itsensä toteuttamisen tarpeet, jossa otetaan kaikki kyvyt käyttöön. Näin alettiin ihmistä pitää aktiivisena toimijana ja huomioida motivaation lähteeksi psykologiset tarpeet eikä enää vain ulkoiset tekijät. (Nikula ym. 2009: 111, Epstein & Rogers 2001: 27.)

Syntyi kognitiivinen vallankumous 1960-luvulla. Kognitioina pidettiin ajattelua, tulkintoja ja havaitsemista, jotka vaikuttivat käyttäytymiseen. Selvitettiin miten tietoa hankitaan, muodostetaan ja miten sitä käytetään. Motivaation lähteiksi ajateltiin ajatusprosesseja, joissa tehdään tulkintoja, ennakoiteja ja odotuksia. Alettiin ajatella suoritusmotivaatiota ja sisäistä motivaatiota. Ihminen voi kontrolloida itse positiivista tai negatiivista motivaatiota. Bernardin ja Weinerin teoriassa antamamme selitykset onnistumisille tai epäonnistumisille saavat aikaan motivaation muutoksia. Optimaalinen motivaatio saavutetaan, kun onnistumisen syyt selitetään sisäisillä, pysyvillä ja kontrolloitavilla syillä. Atkinsonin suoritusmotivaatioteoriassa ihmiset haluavat luontaisesti onnistua tekemisissään ja välttää epäonnistumisia. Kun onnistumisen mahdollisuus on pieni, on samalla onnistumisen arvo kuitenkin suuri ja vastaavasti onnistumisen mahdollisuuden ollessa suuri niin onnistumisen arvo on pieni. Teoriassa uskotaan ihmisen maksimoivan onnistumisodotukset ja onnistumisarvot. (Liukkonen ym. 2002: 22- 25.)

Kognitiivisen psykologian aikana havahduttiin tarkastelemaan sisäistä ja ulkoista motivaatiota. Jos annettiin palautetta, joka kontrolloi, se laski sisäistä motivaatiota. Tietoa antava pa-

laute taas synnytti sisäistä motivaatiota. Csikszentmihalyin flow-teoriassa ollaan niin sisäisesti motivoituneina, että ajan ja paikan taju hämärtyy suoritusta tehdessä. Tällainen tila saavutetaan haasteen ja kykyjen ollessa korkeita ja tasapainossa. Huomattiin, että sosiaalinen ympäristö ja tunteet jäivät vielä motivaation ulkopuolelle. Siirryttiin sosiaalis- kognitiiviseen teoriaan. Siinä ihminen käsittelee käyttäytymistään ja ympäristön tapahtumia vastavuoroisesti ja arvioi tulevat tilanteet näiden perusteella. Motivaatio alettiin nähdä monimutkaisena asiana. Se on yksilön tapa ajatella ja prosessoida ympäristöä. Motivaatio voidaan ilmaista tilanteissa, joissa omia tekemisiä jollain tavalla arvioidaan. Voidaan ajatella sosiaalisen ympäristön ja sieltä nousevien vaatimusten ja myös omien ajatusten yhteisvaikutuksena syntyvän motivaatiota, joka vaikuttaa siihen miten suoriudumme meille annetusta tehtävästä. Motivaation ollessa myönteistä tekeminen sujuu, mutta negatiivisen motivaation ohjaamana tekeminen hidastuu ja seuraa sitoutumattomuus. (Liukkonen ym. 2002: 26- 29.)

Decin ja Ryanin itsemääräämisteoriassa kolme tekijää korostuvat eli koettu pätevyys eli osaamisen tunne, koettu autonomia eli itsemäärääminen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuuden tunne. Näitä voidaan pitää psykologisina perustarpeina. Yksilön koetaan kuuluvan myös ryhmään ja sitä kautta saadaan merkittävä tekijä psyykkisen hyvinvoinnin kannalta. Itsemääräämismotivaatio kasvaa kun toimimassa tilanteessa kaikki kolme tekijää täyttyvät ja näin ihminen sitoutuu sisäisesti tekemiseen. Itsemääräämismotivaation ollessa vastaavasti alhainen siitä seuraa ulkoista motivaatiota tai motivaation puuttuminen. Vallerandin hierarkkinen malli sisäisestä ja ulkoisesta motivaatiosta on samansisältöinen kuin itsemääräämismotivaatiossa. Siinä motivaation syyt ja seuraukset jaetaan kolmeen tasoon. Tilannekohtainen taso on jokin suoritustilanne. Kontekstuaalinen taso tapahtuu jossakin toimintaympäristössä kuten koulussa tai kaveripiirissä. Kolmantena on globaalinen taso, joka tapahtuu persoonasta käsin tyypillisesti käyttäytyen eri elämäntilanteissa tilanteesta riippumatta. (Liukkonen ym. 2002: 31-32,116.)

Motivaatio voidaan jakaa kolmeen käyttäytymisen osa-alueeseen. Se antaa energiaa käyttäytyä tietyllä tavalla. Se suuntaa käyttäytymistä tiettyä asiaa kohti ja se säätelee käyttäytymistä. Säätelyllä tarkoitetaan tilanteiden merkityksien arviointia itselle. Kaiken taustalla on tärkeä kysymys, miksi? (Liukkonen ym. 2002: 14- 15.) Miksi- sanaa voi käyttää monessa kohtaa. Miksi teen tätä tai miksi en tee tuota. Näin saamme kartoitettua motivaatiota valinnoissamme ja tekemisissämme. Liukkosen ym. mukaan motivaation on todettu vaikuttavan toiminnan kovaan yrittämiseen, sitoutumiseen, tehtävien valintaan ja tekemisen laatuun (2002: 15).

4.2 Sisäinen motivaatio

Nykyään puhutaan sisäisestä ja ulkoisesta motivaatiosta ja tarkastellaan tässä niiden eroa. Sisäsyntyisen motivaation omaava ihminen toimii oman kiinnostuksen kautta. Hän iloitsee tekemisestään. Hänen toimintansa kehittyy ja kasvaa. Sisäinen motivaatio on aina pidemmälle kantava voima kuin ulkoinen motivaatio. (Nikula ym. 2009: 110, 120.) Opiskelijamaailmassa opiskelijaa motivoi tiedon tutkiminen ja kerääminen, joka auttaa oppimaan. Oppiminen sinänsä motivoi ilman ulkoista kontrollia tai palkkiota eli tieto itsessään on motivointikanavana. Uteliaisuus viittaa sisäiseen motivoitumiseen. Sisäisesti motivoitunut opiskelija toimii sillä alueella mikä kiinnostaa häntä. Hän selvittää asioita vapaasta tahdostaan eikä odota materiaalista palkintoa eikä koe minkään pakotteen uhkaavan itseään. Hän on erittäin kiinnostunut ja sitoutunut tekemiseensä. Sisäistä motivaatiota voidaan lisätä tarjoamalla oppimisympäristö, jossa on haasteita, paljon virikkeitä ja autonomian tunteita, joilla tarkoitetaan tilaa, jossa itse pystytään kontrolloimaan tunteita ja reaktioita. (Kansanen & Uusikylä 2002: 27-31.)

Voidaan sanoa, että sisäisesti motivoiva asia/teko on palkitseva ja nautintoa tuottava teko hetkellä eikä vasta tulevaisuudessa. Itse teosta saadaan palkinto eikä se ole jokin ulkoinen tavoiteltava asia (Liukkonen ym. 2002: 132). Sosiaalinen yhteenkuuluvuus on osa-alue, josta saamme sisäistä motivaatiota. Sosiaalisia ryhmiä, joihin haluamme kuulua, ovat perhe, opiskeluyhteisö, harrastusporukat ja työyhteisö. Opettaja ei voi viime kädessä motivoida opiskelijaa vaan sosiaalinen ympäristö vaikuttaa motivaation lisääntymiseen tai laskuun. (Liukkonen ym. 2002: 183-184.)

4.3 Ulkoinen motivaatio

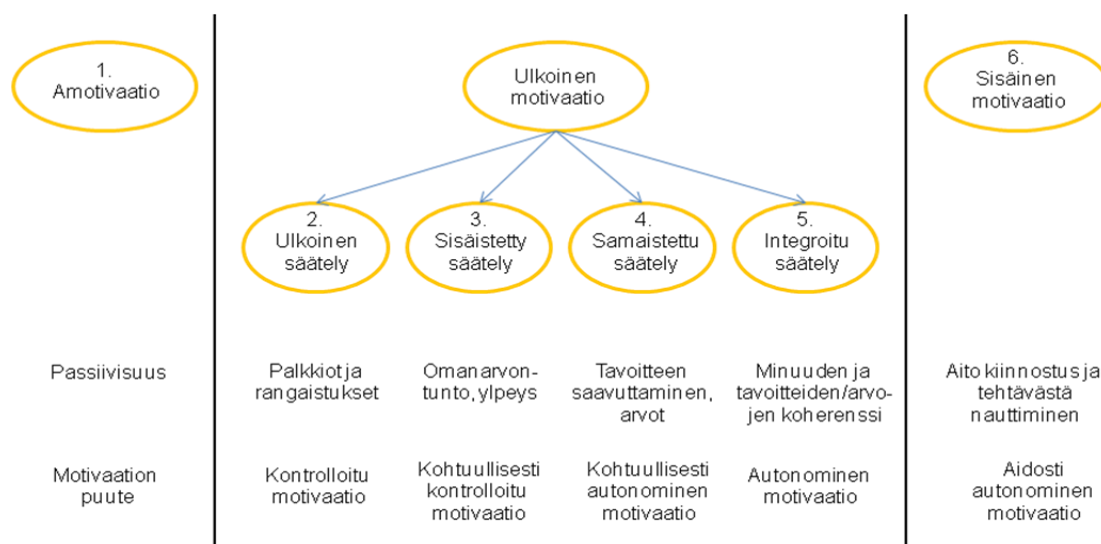
Ulkoista motivaatiota pidetään helposti sisäisen motivaation vastakohtana. Sen motivointikeinona on selvästi erottuva seuraamus tai sen välttäminen. Opiskelijaa motivoi arvosanojen saaminen, opettajan hyväksyntä tai opettajan ja vanhempien moitteiden välttäminen eli rangaistuksen saamisen pelko. (Kansanen & Uusikylä 2002: 31.) Lyhyesti sanottuna sisäisestä motivaatiosta käsin toimitaan ilosta ja nautinnosta, kun taas ulkoinen motivaatio lähtee palkkioista tai rangaistuksen pelon motiivista (Liukkonen ym. 2002: 31).

Aikaisemmin sisäistä ja ulkoista motivaatiota pidettiin kaksinapaisena ulottuvuutena eli joko/ tai ominaisuutena. Nykyään ne ajatellaan jatkumona. Kun motivaatio puuttuu kokonaan, sitä nimetään amotivaatioksi, jossa koetaan toiminnan olevan täysin ulkoa ohjattua ja kontrolloitua. (Liukkonen ym. 2002: 109- 110.) Korkean amotivaation omaavan henkilön käytöksestä puuttuu tavoitteellisuus. Hän ei koe suoriutuvansa tehtävästä tai ei arvosta tekemistään tai ei koe toiminnan lopputuloksen olevan itselle mieleinen. Hän on passiivinen. Tällöin henkilökoh-

tainen hyvinvointi on huono ja se näkyy poissaoloina ja vastaanhangoitteina. (Koivula 2010: 16.)

Amotivaatiota seuraa neljä ulkoisen motivaation ulottuvuutta jatkuen sisäiseen motivaatioon asti. Näiden erona on autonomian eli itsemääräämisen määrän kasvava vaikutus sisäistä motivaatiota kohti. Amotivaatiota seuraa ulkoinen säätely, jossa palkkioiden tai rangaistuksen pelossa toimitaan kokiin kontrollin täysin ulkoapäin. Näin voidaan saada tehtyä jokin asia, mutta se ei pitkällä tähtäimellä toimi. Sitten jatkumossa on pakotettu säätely. Motivaation lähteenä on sisäinen pakko. Edelleen toimintaa ohjaa ulkoapäin kontrolli. (Liukkonen ym. 2002: 110- 112.) Toimimiseen vaikuttaa syyllisyys tai vihan välttäminen tai ylpeydellä vahvistettu minäkuva (Koivula 2010: 17).

Seuraavana on identifioitu eli tunnistettu säätely. Tässä kohtaa tekeminen koetaan jo henkilökohtaisesti tärkeäksi. Siinä ei kuitenkaan vielä olla täysin autonomisella tasolla eikä toimita puhtaasta ilosta. Sitten on integroitunut säätely. Tällöin toiminta on jo melko autonomista, vaikka vielä on vähän kontrollia jäljellä. Toiminnasta tulee osa ihmisen persoonallisuutta ja identiteettiä. (Liukkonen ym. 2002: 112- 113.) Tässä vaiheessa on vallalla itsenäisyyden ja ristiriidattomuuden tunteita. Tekeminen voidaan kokea jo palkitsevaksi. (Koivula 2010: 17.) Sisäisessä motivaatiossa tekemisessä ollaan mukana sen itsensä vuoksi. Tällöin ei koeta kenenkään kontrolloivan tekemisiä ja autonomia on korkealla. (Liukkonen ym. 2002: 113.)

Kuva 1: Gande & Deci mukaan, 2005: 336. Oikeudenmukaisesti toimiva organisaatio työmotivaation lähteenä, Koivulan (2010) mukaan

4.4 Autonomia

Autonomialla saadaan itse vaikutusmahdollisuus omiin asioihin ja tekemisiin. Kontrolli on autonomian vastakohta. Kontrollissa yksilö on ylemmän tahon päätätävällän alla eikä voi itse vaikuttaa eikä päättää. Jos halutaan motivaation kasvavan, pitäisi autonomian antaa lisääntyä ja kontrollin vähentyä. Autonomia ilmenee aloitteellisuutena, luovuutena ja kokeilunhaluna. Voimakas kontrolli saa aikaan sen, että koetaan omat näkemykset asioista epäolennaisiksi ja koetaan kontrolloijan työntävän ja käskyttävän eteenpäin. Näin ollaan kuin lapsi aikuisen ohjatussa. Autonomialla ei tarkoiteta kuitenkaan itsekästä käytöstä eikä toisten huomioimattomuutta vaan yksilö on sitoutunut ryhmiin ollen aito ja teeskentelemätön. Autonomiata on kannustus ja se onkin jo vaikeampaa pakottamisen sijaan. Autonomiata voidaan tukea informatiivisemman palautteen antamisella ja antamalla valinnan mahdollisuuksia. Rajoja asetetaan myös autonomisella tavalla lisäten motivaatiota. (Liukkonen ym. 2002: 139, 142, 146, 153.) Jos luodaan yhteistyöhenkinen opetustyyli opettajan ja opiskelijoiden välille eli opettaja kuuntelee ja ottaa huomioon opiskelijoiden mielipiteitä käyttäen niitä opetuksessa, paranevat opiskelijoiden oppiminen ja he asennoituvat positiivisemmin opettajaan. (Peltonen & Ruohotie 1992: 87).

4.5 Arvot

Arvoja on myös huomioitu viime aikoina motivaatiota tutkittaessa. Voiko motivaatio tulla meille tärkeiden arvojen mukana? (Liukkonen ym. 2002: 14.) Arvot voidaan ajatella uskomuksiksi, joissa toimintatapa tai päämäärä on tavoiteltavampi kuin ajatellaan vastakkaisen toimintatavan tai päämäärän olevan. Arvot ovat henkilökohtainen arvojärjestys tai sosiaalinen arvojärjestys, jossa muiden arvostuksella on merkitystä. Päämääräarvoihin kuuluvat totuus, oikeudenmukaisuus ja arvovalta, ja välinearvoihin taas omien päämäärien valitseminen, avuliaisuus ja kunnianhimo. Henkilökohtainen ja sosiaalinen arvojärjestys vaikuttavat siihen, miten tilanteita tulkitaan, miten toimitaan ja mitä päätöksiä tehdään. Uuden sosiaalisen tilanteen kohtaaminen kuten ammattioppilaitokseen tulo voi huomaamattaan sosiaalistuttaa uuden tulokkaan sosiaaliseen arvojärjestelmään. Jos arvot ovat hyvin erilaiset, ei sosiaalistuta ryhmään. (Juujärvi ym. 2007: 35.)

Arvot vaikuttavat ihmisten valintoihin, eri tilanteiden arviointeihin ja toimintaan. Arvoihin pyritään, jolloin ne saavat aikaan motivoitumista asian toteuttamiseen. Arvot voivat määrittää jopa ammatinvalintaa. Arvojen, joissa huolehditaan toisten hyvinvoinnista, taustalla on korkeampi empatia, ajattelun monivivahteisuus arvostitilanteissa ja moraalijattelun pidemmälle vieminen. (Juujärvi ym. 2007: 28.)

Arvoja voidaan käyttää itseilmaisuna, jolloin toiset saavat käsityksen millainen olet. Arvot ovat jo lapsuudessa mukana, mutta nuoruudessa ne muuttuvat nopeimmin. (Juujärvi ym. 2007: 36.) Tähän väliin olisi juuri ammatillisessa oppilaitoksessa opettajilla mahdollisuus vaikuttaa luomalla oikeanlaista ammatillista arvopohjaa. Heidät voidaan mieltää johtajiksi opiskelijoille. Liukkosen ym. mukaan arvot luovat toimintakulttuuria ja ovat organisaatiolle eettinen perusta. Arvot vaikuttavat laajasti ihmisen käyttäytymiseen. Arvojen pohjalta hän tekee valintoja niiden rajoissa. Arvoilla on merkityksensä, sillä ne vaikuttavat kaikkiin päätöksiin ja valintoihin, vaikka emme niitä tiedostaisikaan. (Liukkonen ym. 2002: 53.)

Arvon lähellä on asennekäsite. Asenteet ovat kokemuksien tulos, joka arvoilta puuttuu. Asenne on opittu tapa ajatella, tuntea ja käyttäytyä tiettyä asiaa kohtaan. Arvot muuttumattomampina ohjaavat asenteitamme, jotka voivat muuttua nopeastikin riippuen minkälaisia asioita kohtaamme. Yksi asenne voi olla koko arvomaailman takana, kun taas yksi arvo voi vaikuttaa useisiin asenteisiin. (Juujärvi ym. 2007: 36.) Asenteiden laatuun ja voimakkuuteen vaikuttaa asioiden sisäistämisaste ja kokemukset. Asenteet nousevat oppimisen seurauksena joko tiedostamattomina tai tiedostettuina. Näin myönteinen asenne vie kohti asiaa ja kielteinen asenne välttää sitä. Asenteet eivät kuitenkaan muutu niin nopeasti kuin motivaatio, joka voi liittyä tiettyyn tilanteeseen. Asenteen vaikutus ulottuu toiminnan laatuun, kun motivaatio ulottuu taas vireystasoon, jolla toiminta suoritetaan. (Peltonen & Ruohotie 1992: 39- 40.)

4.6 Motivaatio oppimisessa

Motivaatio on kohdallaan, kun toiminnalla on jokin tavoite tai päämäärä. Pollarin mukaan opiskelijoiden motivaatio lähtee siitä, että heille annetaan motivoivia oppimistehtäviä. Ilman motivaatiota on melkein mahdoton oppia uutta. Siksi eteen tulee opettajien oma motivaatio opetettavaa asiaa kohtaan. Miten sisäinen motivaatio on vallannut heidät. Motivoitunut opettaja on innostavampi kuin asiantuntija, joka kertoo, että tarvitsette tätä tietoa työelämässä. Vaikka näin olisikin, se ei vetoa opiskelijoihin motivaatiota lisäämään. Tärkeä aloitettava tehtävä uusien opiskelijoiden kohtaamisessa on opettajan kertoa jotain itsestään. Hän voi kertoa periaatteitaan, heikkouksiaan, vahvuuksiaan, arvojaan ja persoonallisuuttaan. Opettajan tulisi myös tutustua opiskelijoiden aiempiin koulukokemuksiin, vaikeisiin elämäntilanteisiin, pettymyksiin, toiveisiin ja jopa unelmiin, joita varmasti toisen asteen opiskelijoilla on opiskellessaan ammattia varten. Näin opettaja luo luontevan ja luottavaisemman ilmapiirin luokkaan ja yhteistyö sujuu paremmin. (Pollari & Koppinen 2010: 45- 46.)

Positiivisen palautteen antaminen lisää motivoitumista, mutta annammeko sitä riittävästi. Meidän ei tulisi käyttää negatiivisia ja kriittisiä sanoja eikä kontrolloida sanoillamme. Palautetta tulisi antaa myös muulloin kuin vain lopputuloksista. Oikeanlainen yrittäminen ja tekemisissä kehittyminen olisi palautteen antamisen arvoista. Pitäisi pyrkiä olemaan tasapuolinen.

Palautetta antaessa se voidaan ottaa myös torjuen vastaan, mutta palautteen antaminen on kuitenkin suositeltavaa. Edellä sanojemme tehoa, joiden avulla voi päästä motivoimaan opiskelijoita ja opiskelijat toisiaan. (Liukkonen ym. 2002: 105.)

Opettajien oma motivaatio yhdessä opetuksen kanssa vaikuttaa opiskelijoiden motivoitumiseen. Tarvitaan opettajan ja opiskelijan vastavuoroisuutta edistämään motivaatiota. Opettajan oma yleinen työmotivaatio syntyy siitä miten hän viihtyy työssään. Sekin vaikuttaa, että miten opettajan työtä arvostetaan ja palkitaan ja vahvistaako se opettajan itsetuntoa. Opettajan pitäisi myös pitää työtään monipuolisena ja mielenkiintoisena sekä kokea saavansa käyttää kykyjään ja olla luova. Luokassa vallitseva työrauha on läheisessä kontaktissa motivaation kanssa. Kannustava opettaja ottaa käyttöön vaihtelevia työmuotoja ja -menetelmiä ja saa näin opiskelijat innostumaan oppiaineesta. Hän saa opiskelijat pyrkimään tavoitteisiin ja he haluavat oppia ja kehittyä. Opettajan opetuksen ollessa ymmärrettävää, selkeää ja jäsentynyttä ja hänen ottaessa huomioon oppimiskyvyissä olevat erot hän edistää oppimista. Opiskelijoiden motivoitumiseen vaikuttaa myös luokan yhteishenki ja työrauha sekä opettajan oikeudenmukaisuus että lähestyttävä persoona. (Peltonen & Ruohotie 1992: 95- 96, 102.) Kahdenkeskinen vuorovaikutushetki eli oppilaanohjaus on kehittävää ja tarpeellista, jotta opettaja saa tietoonsa tarvittavat kehittämiskohteet ja pysyy ajan tasalla opiskelijan opiskelussa (Eteläpelto & Onnismaa 2006: 165).

Koulun ulkopuolinen maailma vaikuttaa opiskelijan kehitykseen ja motivoitumiseen. Vanhempien kasvatusta pohjautuu kasvatuseräisiin. Ne pohjautuvat periaatteisiin ja suhtautumistapoihin millä vanhemmat lapsiaan ohjaavat tietoisesti tai tiedostamatta. Vanhempien koulutukseen liittyvät arvostukset, opiskelijaan liittyvät odotukset, yleinen kiinnostus lapsensa opiskelua kohtaan ja vanhempien tuki ja kannustus ovat suuresti vaikuttamassa opiskelijan koulumenestykseen ja motivoitumiseen. Vanhempien toiminta ja käyttäytyminen merkitsevät nuorelle paljon, sillä ne hän näkee, ei niinkään vanhempien asenteet. Rungas vuorovaikutus edesauttaa opiskelumotivaation syntyyn. (Peltonen & Ruohotie 1992: 90- 91.)

5 Oppimiskäsitys

Oppiminen on tärkeä asia elämässä. Ilman oppimista emme pysty kovin hyvin elämään muiden kanssa ja juuri muilta meidän tulee oppia asioita. Oppiminen voidaan käsittää olevan tiedon esiin nostamista eli tutkimista tai ajattelemista, jossa tieto avataan (Pollari & Koppinen 2010: 43). Oppiminen voidaan määritellä myös prosessina tai toimintana eikä pelkästään sen tulosta, vaikka nykyään lopputulosta opitusta asiasta kysytäänkin. Kaikkien tulee oppia asioita itse. Sitä ei voi sysätä toisille. Oppimista voi tapahtua spontaanisti asettamatta tavoitteita tai tietoisesti, tavoitteellisesti ja systemaattisesti. (Kajanto & Tuomisto 1994: 14- 15, 18.)

Oppimiseen vaikuttavat monet tekijät yhdessä kuten opettaja, perhe, koulun toimintakulttuuri, kouluympäristön turvallisuus, oppimisen ilo ja motivaatio, oppimisympäristö ja luokka. Oppiminen tapahtuu, ei vain opettajan tahdosta vaan myös oppilaan tahtoa tarvitaan voittamaan vaikeudet ja olemaan luovuttamatta. Kaikki opiskelijat eivät opi kaikkea mitä opetetaan. Kaikki opiskelijat eivät edes halua käydä koulua. Jotkut opiskelijoista haluaisivat oppia vielä enemmän kuin mihin opetus pystyy. Opiskelijoita on moneksi ja opettajien pitäisi luovia kaikkien kanssa yhteiseksi hyödyksi. (Huhtanen 2011: 90, 132- 134.)

Ajattelun alhaisemmilla tasoilla löydetään tosiasioiden tunteminen ja niiden ymmärtäminen. Korkeammilla tasoilla osataan hajottaa tosiasiat osiinsa, tosiasioiden pohjalta luodaan uutta ja arvioidaan tietoa. Muistia voidaan sysätä liikkeelle tekemällä ja toistamalla malleja ja saada ne lopulta siirtymään kestävästi. Eri ihmiset käsittelevät tietoa eri tavalla. Verbaalisesti käsiteltynä kuunnellaan ja puhutaan tai toistetaan tietoa. Visuaalisessa tavassa kuvitellaan visuaalisia malleja ja kuvia. Loogisesti voidaan myös tarkastella tietoa. Kehon liikkeet voidaan ottaa fyysisesti mukaan. Musiikin melodian, rytmien ja assosiaatioiden kautta toimii tiedonvälitys. Persoonallisella tavalla yhdistetään tieto henkilökohtaisiin kokemuksiin tai muistoihin. Sosiaalisellakin tavalla opitaan muilta tai muiden kanssa. Tehokkain tapa on ottaa kaikki tavat jollakin tasolla käyttöön. (Ikonen 2009: 140-141.)

5.1 Behavioristinen oppimiskäsitys

Behavioristinen oppimiskäsitys perustuu ärsyke- reaktio-tapahtumaan, jossa reaktiota eli toimintaa säädellään vahvistamisen kautta. Käyttäytymistä ohjataan ärsykkeillä. Oppimisessa mennään pienistä osista kohti kokonaisuutta. (Kajanto & Tuomisto 1994: 123.) Ajattelutapa ja arviointi perustuvat siihen, että motivaatio opiskella on ehdollistamisen tulos. Siinä opettaja palkitsee opiskelijan arvosanoilla. Uhka muodostuu, kun arvosanat laskevat. Opiskelija ei halua näyttää huonoa arvosanaa kotona vanhemmille rangaistuksen pelossa. Opettaja toivoo motivaation paranevan, kun opiskelija saa arvioinnin edistymisestään numeroin. (Ikonen 2009: 222, Kauppila 2007: 18- 19.) Behavioristisessa oppimiskäsityksessä suunnitellaan käyttäytymistavoitteet, jaetaan oppimismateriaali osiin ja vahvistavat tekijät määritellään. Sen jälkeen suoritetaan opetus ja arviointi, joka mitattavuuden takia tehdään määrällisenä. Oppiminen koettiin ulkoisesti säädellyksi, koska opettaja jakoi opetettavan materiaalin omasta mielestään sopiviin osiin. Opetussuunnitelma on yksityiskohtainen. (Kauppila 2007: 20.)

Behavioristisessa oppimisessa motivaatio synnytetään ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksesta ja pyritään juuri negatiivisen tai positiivisen palautteen ansiosta saamaan aikaiseksi motivoitumista. Palautteen pitäisi antaa mahdollisimman pian suorituksesta, jotta se vahvistaisi oppimista. Behavioristisen oppimisen kritiikkinä voidaan sanoa, ettei se huomioi monitahoista ajattelua. Laadullinen mittaaminen ja laadun tavoittelu jäävät vähälle huomiolle, kun arvi-

ointi perustuu määrällisiin seikkoihin. Tässä ajattelutavassa opiskelijan älyllisen vastuun ja menestymisen opettaja siirtää liikaa itselleen. Opettajalla on tiedon ja taidon kriteerit tiedossaan eikä opiskelijalla. Palkkioiden toivossa opiskelija ei ymmärrä oppimisen itsessään olevan tavoiteltavaa ja palkitsevaa. (Kauppila 2007: 20- 22.)

5.2 Humanistis- kokemuksellinen oppimiskäsitys

Humanistisessa ajattelutavassa korostuu opiskelijan itseohjautuvuus. Opetuksen tulisi tukea sosiaalista ja persoonallista kasvua, itsenäistymistä ja oman identiteetin kasvua, jolloin luovuus ja aitous saavat tilaa. Humanismissa halutaan toimia itsensä toteuttamisen tietä oppimisessa ja näin saavutetaan vapauden tunne. Oppimista ei saisi säännöillä liikaa kontrolloida. Opiskelijan pitäisi saada itse tehdä johtopäätöksiä ja kokeilla. Tavoitteena on vuorovaikutus opettajan ja opiskelijan välillä. Maslowin motivaatioteoriassa, jota käsitellään aikaisemmin, on ylimpänä itsensä toteuttamisen tarve ja näin se linkittyy humanistiseen oppimiskäsitykseen. Opettaja voi jäädä auttajan tai ohjaajan rooliin eikä opetussuunnitelmassa ole tiukkoja vaatimuksia. Tavoitteena on kokemuksellinen oppiminen. Oppiminen toteutetaan pääsääntöisesti ryhmissä, jolloin opiskelijat jakavat kokemuksia käsiteltävästä aiheesta. Oppimisprosessi on jatkuvaa kokemusten analysointia. Humanistis- kokemuksellinen oppimiskäsitys toimii hyvin yhdessä sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen kanssa. (Kauppila 2007: 28- 30.) Oppimiskäsityksessä pyritään oppimiskokemusten reflektointiin eli miettimään mitä on opittu ja itseohjautuvaksi kasvamista. Opettajan rooli on olla apuna synnyttämässä uutta. Oppiminen voidaan jakaa neljään osaan kuten konkreettinen kokeminen, jossa ovat tunteet ja taiteellisuus mukana, systemaattinen ajattelu ja ongelmanratkaisu, refleктоiva havainnointi ja aktiivinen kokeilu. (Kajanto & Tuomisto 1994: 129- 130.)

5.3 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Konstruktivismiin kantasanaan on konstruoida eli rakentaa. Tavoitteena on saada oppija aktiivisena tulkitsemaan omia havaintojaan aikaisemmin opitun pohjalta eikä vain tiedon passiivista vastaanottamista. Tällöin opiskelija itse prosessoi tietoa ja sisäistää sitä omien odotuksiensa, aikaisempien tietojensa tai omien tavoitteidensa pohjalta. Konstruktivistisessä oppimiskäsityksessä oppija ei ota tietoa valmiina opettajalta vaan rakentaa tiedosta saatuja käsityksiä itse. (Kauppila 2007: 36- 37.)

Konstruktivistinen ajattelutapa eroaa behavioristisesta tavasta uskoen opiskelijalla olevan oppimisen halun. Opiskelija saa opettajalta opastusta ja apua opiskellessaan. Motivointi tapahtuu monia tapoja käyttäen opiskelijan persoonallisia piirteitä mukaellen. Arviointi tapahtuu rehellisesti, perustellen ja läpinäkyvänä. Oppimiselle pitäisi löytyä tarkoitus, jolloin positiivisen suhtautumisen ja mielekkäällä toiminnalla saavutetaan motivaation paranemista ja

siten opiskelija haluaa palautetta oppimisestaan. (Ikonen 2009: 223.) Yksityiskohtainen opetussuunnitelma ei ole toivottava, koska oppiminen toteutuu valikoivana ja tulkitsevana prosessina ja se on tilannesidonnainen. Opettajalta odotetaan opiskelijoiden havainnointia, jotta hän voi ohjata opiskelijoiden tarkkaavaisuutta haluamaansa asiaan. Hän johtaa opetussuunnitelmasta kulloisessakin oppimistilanteessa oikeat johtopäätökset opiskelijoille. Tavoitteena on organisoida oppimista, jotta opittuja taitoja voi harjoitella niissä ympäristöissä, jossa niitä normaalistikin käytetään. (Kajanto & Tuomisto 1994: 132- 133.)

5.4 Oppimisen vaikeudet

Oppimisessa voi ilmetä vaikeuksia jo esi- ja perusopetuksen vaiheissa. Ikonen mukaan oppimisen esteitä voidaan tunnistaa pohtimalla omia sisäisiä tekijöitä kuten miksi oppiminen on yleisesti niin vaikeaa? Mikä oppimisympäristössä häiritsi oppimista? Jotakin oli vaikeaa oppia eli mikä aiheeseen liittyvä vaikutti oppimiseen? Kaikilla opiskelijoilla on voimavaroja oppia uutta. Heillä on myös riskinä taantuminen riippumatta kyvyistä mitä heillä on. Taantuessaan he eivät osaa ajatella ja suunnitella vaan heidän pitäisi saada tutkia uutta tietoa ja kokemuksia, uusia väyliä. (2009: 137.)

Vaikeuksia aiheuttavia tekijöitä on alisuorittaminen eli opiskelija ei suoriudu tehtävistä kykensä mukaisesti vaan selkeästi alle taitojensa. Alisuoriutumista voi tulla kenelle tahansa väliaikaisesti, mutta ongelman siitä tekee se, että siitä voi seurata syrjäytyminen. Tekijät, jotka ovat alisuorittajan taustalla, ovat kilpailusta johtuvat suorituspaineeet, vastuullisuus tehtävistä töistä suhteessa tehtyyn työn määrään, suoriutumisen odotukset ovat liian vähäiset tai liian suuret, riippuvuus esimerkiksi aikuisen jatkuvasta läsnäolosta ja arvostus ihmisenä kun opiskelijaa kuullaan, mutta opiskelijan tulee hyväksyä aikuisen auktoriteettiasema. (Ikonen & Krogerus 2009: 77- 79.) Alisuoriutuminen on jonkinmoinen herkän sisimmän suojautumiskeino. Alisuoriutumista voidaan parantaa opiskelijan itsetunnon tukemisella, sillä nuorten itsetunto on riippuvainen ympäristön palautteesta. (Ikonen & Krogerus 2009: 81).

Minäusko on yksi uusi termi siihen, että opiskelija pystyy näkemään osaavansa ja selviävänsä opiskelussa tulevien ongelmien kohdatessa. Hänen minäpystyvyytensä on korkea luokkaa. Hän ei vain tunnista heikkouksiaan tai vahvuuksiaan vaan luottaa löytävänsä keinot ongelmien ratkaisuun. Haasteelliset tehtävät muuttuvatkin mahdollisuuksiksi. Hänestä löytyy peräänantamattomuutta. Vastaavasti heikon minäuskon omaava välttelee vaativia tehtäviä ja uupuu ajatellessaan epäonnistuvansa jo ongelman alkuvaiheessa. (Pollari & Koppinen 2010: 125- 126:)

Jos opiskelijat ovat sosioemotionaalisesti tasapainottomia eli välinpitämättömiä, ylimielisiä tai ahdistuneita, on opettajan otettava realistinen lähtökohta opiskelijan tilanteesta. Miten

voi motivoida opiskelijaa tässä tilanteessa ja miten voi auttaa myös vanhempia kasvatustehtävässään, jos he kokevat epäonnistumista. (Huhtanen 2011: 125.) Vaihtaessaan koulua peruskoulusta ammatilliseen oppilaitokseen monilla opiskelijoilla on uskomus ”olen tyhmä”. Sen seurauksena motivoituminen opiskeluun on pohjalukemissa. He voivat yrittämisen asemesta vain istua tunneilla hiljaa paikallaan tai kirjata vihkoon tunneilla käytävät tiedot, mutteivät käsittele eli prosessoivat opittavaa tietoa ollenkaan. Osa voi huudella tunneilla suureen ääneen, ettei opi, osaa eikä pysty. Tähän perään iskulauseeksi sopii ”En koskaan sano, että en osaa, vaan sanon, minä opettelen”. (Pollari & Koppinen 2010: 133.)

Opettajien tehtävänä on kertoa miten opiskelija on edistynyt opinnoissaan, mutta opiskelija on myös ohjattava itsearviointiin, jossa hän pohtii oppimisessa tapahtuvaa prosessia ja arvioi oppimis- ja työskentelytaitojaan. (Ikonen 2009: 148.). Itsearviointi toteutuu Länsi-Uudenmaan ammattiopistossa työtuntien opintopäiväkirjan pitona, johon tulee tietoa mitä uutta on oppinut ja miten on edistynyt. Näin pystyy arvioimaan mitä osaa tehdä hyvin ja missä on kehitettävää. Pollarin mukaan arvostetaan yrittämistä ja annetaan siitä palautetta sekä työn eri vaiheiden onnistumisista, ettei vain lopputuloksesta (2010: 139).

Luokkaa voi opettaa kaksi opettajaa samanaikaisesti, jolloin saadaan jaettua asiantuntijuutta (Huhtanen 2011: 117). Opetuksen voi jakaa myös työnohjaajan kanssa, jolloin opiskelijat saavat nopeampaa huomiota tarvittaessa. Varsinkin ensimmäisen vuoden hiusalan opiskelijat tarvitsevat työtuntien aikana paljon apua, jolloin kahden opettajan läsnäolo on suotavaa. Huhtasen mukaan oppimisvaikeuksien kanssa edetään hyvin, kun on samanaikaisopetusta ja voidaan molempien opettajien asiantuntijuus ottaa käyttöön (2011: 120).

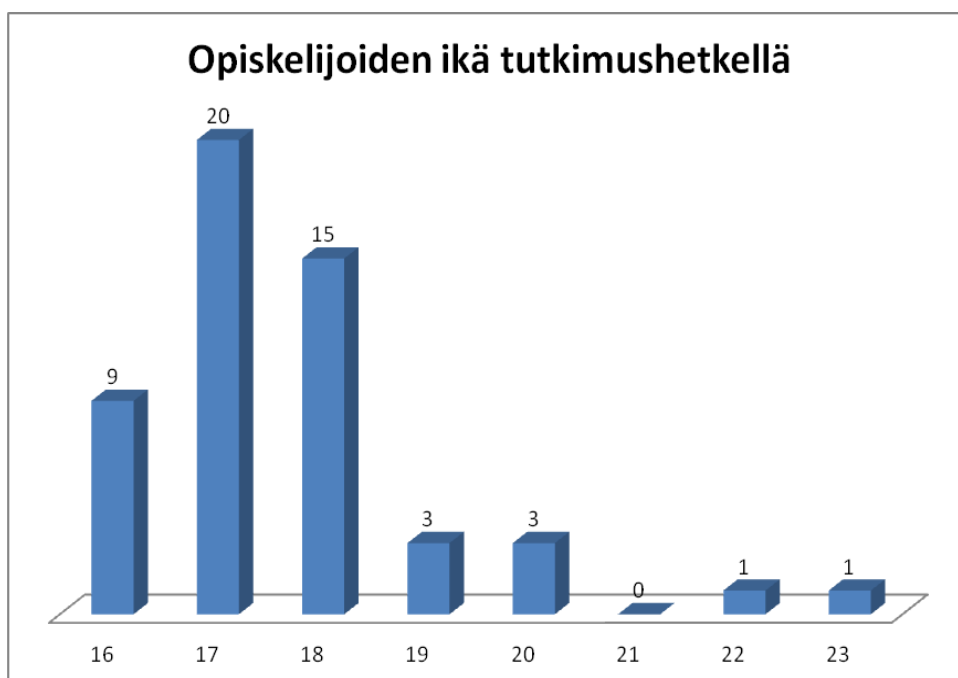
6 Tutkimus ja sen tuloksia

Tutkimuksessa selvitettiin mitkä asiat motivoivat ja mitkä eivät motivoi hiusalan opiskelijoita. Siinä selvitettiin myös miksi osa opiskelijoista lopettaa opintonsa kesken tai ei jatka parturikampaajana valmistumisensa jälkeen. Suoritin tutkimuskyselyni Luksian hiusalan kaikkien opiskelijoiden keskuudessa. Halusin tehdä sen keväällä, jolloin myös ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat olisivat jo ehtineet käydä koulua melkein yhden lukuvuoden. Näin saisin paremman otoksen motivaatiosta kuin, jos olisin teettänyt kyselyni syksyllä, jolloin ensimmäinen vuosikurssi olisi vasta aloittanut opintonsa. Tarvitsin kyselyyni luvan sekä rehtorilta että alle 18-vuotiaiden vanhemmilta. Sain kerättyä 52 vastausta kvantitatiivisella eli määrällisellä kyselyllä. Jos kaikki ykkös-, kakkos- ja kolmosluokkalaiset olisivat vastanneet, olisi vastauksia ollut 64. Olin itse paikalla keräämässä ykkös- ja kakkosluokkalaisilta vastaukset, mutta kolmosluokkalaiset olivat silloin työssäoppimassa ja poissa koulusta. Heidän vastauksensa keräsi eräs opettajista myöhemmin ja lähetti postissa kotiini.

Vastausten analysointi tapahtui Excel- taulukkoa apuna käyttäen. Näin sain selkeät taulukot vastauksista. Eri luokkien vastaukset sekoittuivat tarkoituksella, jolloin tunnistettavuus väheni. Kysymyksiä oli yhteensä 22 kappaletta. Ensimmäinen kysymys koski ikää kyselyhetkellä. Muista kysymyksistä 13 oli kysymyksiä, joihin vastattiin ympäröimällä vastausvaihtoehto. Valittavana olivat vaihtoehdot: 1. ei lainkaan motivaatiota, 2. vähän motivoitunut, 3. hyvin motivoitunut. Loput kysymykset olivat avoimia, jolloin niiden perusteella oli tarkoitus saada yksityiskohtaisempaa tietoa opiskelijoiden motivaatiosta.

6.1 Opiskelijoiden ikä tutkimushetkellä

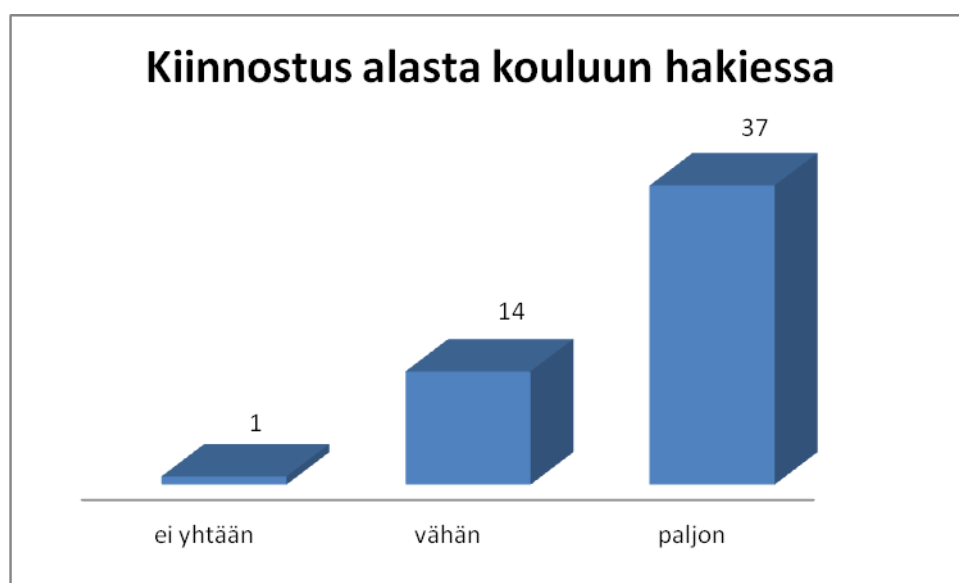
Ensimmäisenä kysymyksenä oli ikä, jolloin sain kuvan siitä minkä ikäisenä ammattiopistoon haetaan opiskelemaan. Ikäjakauma sijoittui 16. vuoden ja 23. vuoden välille. Eniten oli 17-vuotiaita, 20 opiskelijaa. Tämä selittyy sillä, että osa ensimmäisistä vuosikurssilaisista oli jo täyttänyt tänä vuonna 17- vuotta ja osa toisen vuosikurssin opiskelijoista ei ollut vielä täyttänyt 18- vuotta. Lisäksi ensimmäisiä vuosikurssilaisia otettiin opiskelemaan Luksiaan syksyllä kaksi luokkaa eli yhteensä 40 opiskelijaa normaalin kahdenkymmenen sijaan. Ikävuosissa 19-23 ei ollut montaa opiskelijaa, joka kuvaa sitä, että pääsääntöisesti opiskelijat ovat päässeet opiskelemaan suoraan peruskoulusta ja ovat näin ollen vasta 16- 18-vuotiaita. Positiivista on se, että kiinnostus hiusalaan voi säilyä myöhemmälläkin iällä eikä estä hakeutumasta opiskelemaan ammattiopiston kautta parturi- kampaajaksi.

Kuvio 1: Ikäsi

6.2 Kiinnostus alasta kouluun hakiessa

Opiskelijat olivat hyvin motivoituneita hakiessaan alalle. 37 oli hyvin motivoitunutta 52 opiskelijasta ja niin sen pitäisikin olla. 14 oli vähän motivoitunutta. Eräs vastaajista ei ollut ollenkaan motivoitunut hakiessaan opiskelemaan hiusalalle. Tällöin herää kysymys, miksi edes laittaa hakupapereita eteenpäin, jos ei ala kiinnosta. Tosin kukaan hakijoista ei luultavastikaan tiedä tarkkaan mitä koulutus tuo tullessaan, eikä realistisesti ajattele parturi- kampaajan työtä ansiotyönä. Kiinnostus alalle olisi kuitenkin erityisen suotavaa jo tässä vaiheessa. Myös pääsykokeessa testataan motivaatiota, jotta karsinta hakijoiden välillä pystyttäisiin tekemään.

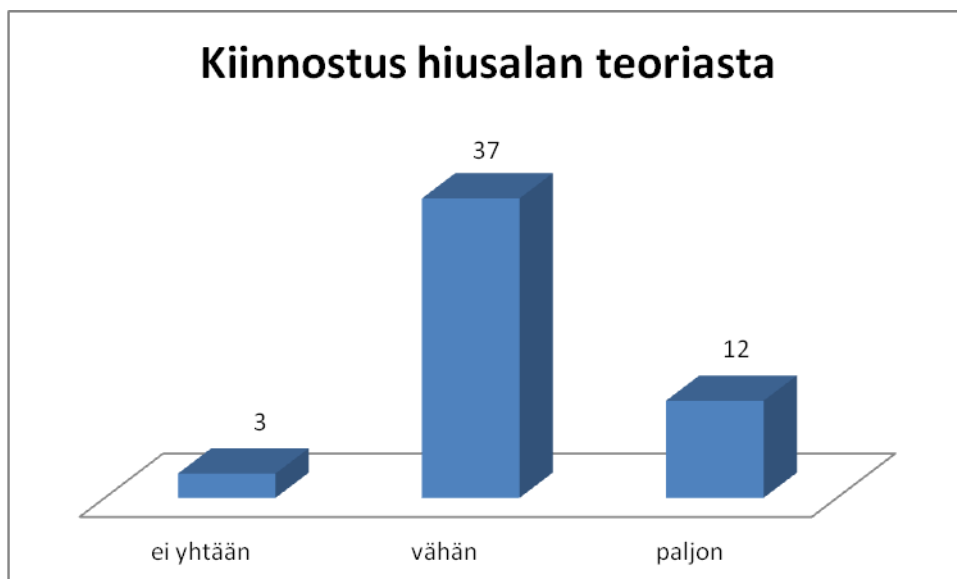
Kuvio 2: Miten kiinnostunut olit hiusalasta hakiessasi ammattiopistoon?

6.3 Kiinnostus hiusalan teoriasta

Tässä kysymyksessä tarkoitettiin hiusalan teoriaopetusta, joka sisältää seuraavia asioita: hius-ten ja ihon rakenne ja hoitaminen, värien ja kestokiharoiden teoria ja niiden kemiasuus, eri kampausten teoria, mikrobiologia jne. Kysymykseen oli lisätty teksti, ei atto- opintoja, selvittämään kysymystä. Atto- opinnoilla tarkoitetaan esimerkiksi matematiikkaa ja ruotsin tai englannin kieltä ja tämän eron opiskelijat tiesivät kysymyksestä. Tiedolla teorian kiinnostavuudesta voidaan saada selville se, miten perehtyneitä ja kiinnostuneita opiskelijat todellisuudessa ovat alasta.

On hyvin tärkeää tietää miten esimerkiksi hiusvärit käyttäytyvät, jotta voi perustella asiakkaalle värivalintansa ja työvaiheensa ja osata vastata asiakkaan joskus hankaliinkin kysymyksiin. Vastaajista 12 oli hyvin motivoitunut opiskelemaan teoriaa, 37 oli vähän motivoitunut ja

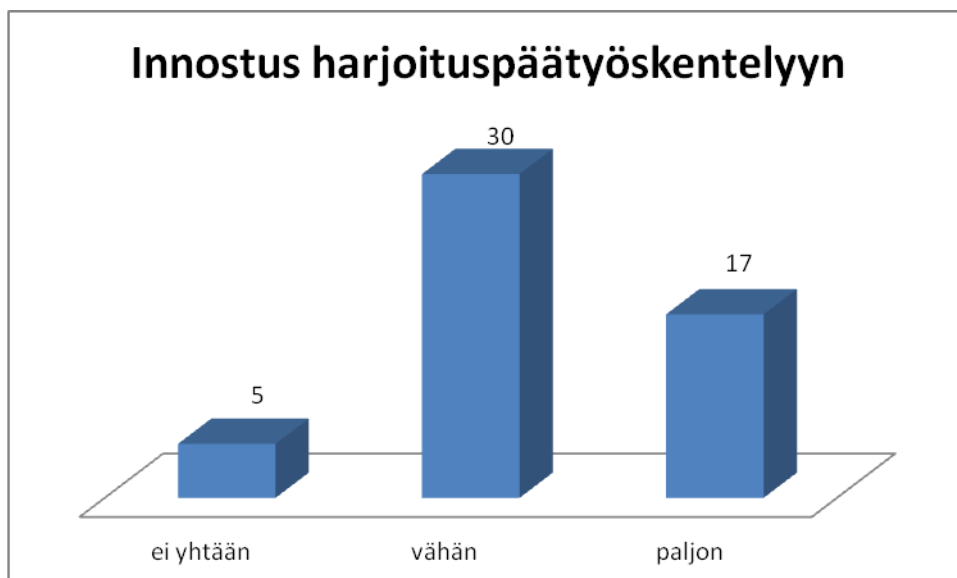
3 ei ollut ollenkaan motivoitunut. Uskon teoriaopetuksen tärkeydestä kerrotun koulussa, mutta siltikään se ei ole se kiinnostavin asia. Teorian opettelu myös työllistää opiskelijaa jonkin verran, koska tieto ei ole entuudestaan tuttua. Kemia voi tuottaa vaikeuksia, vaikka juuri värjäytessä tai kestokiharaita tehdessä muutetaan hiusta kemiallisesti.

Kuvio 3: Miten motivoitunut olet käsiteltäessä hiusalan teoriaa, ei atto- opintoja?

6.4 Innostus harjoituspäätöskentelyyn

Harjoituspää on tärkeä apuväline opiskeltaessa parturi- kampaajaksi. Siihen pystytään harjoittelemaan aluksi monenmoista. Kaikilla opiskelijoilla on kolme harjoituspäätä käytössä eli pitkähiuksinen naispää, lyhythiuksinen naispää ja parrallinen miespää. Ilman harjoituspäätä on melkein mahdoton valmistua alalle osaavana tekijänä ja tämä siksi, ettei välttämättä löydy elävää asiakasta joka harjoitteeseen. Harjoituspäihin tehdään kampauksia, leikkauksia ja värikäsittelyjä. Tämä kysymys jakoi mielipiteitä niin, että 17 opiskelijaa oli innostuneimpia, 30 vähän vähemmän innokkaita ja 5:ttä ei innostanut lainkaan harjoituspäätöskentely.

Kuvio 4: Miten motivoitunut olet työskennellessäsi harjoituspäähän?

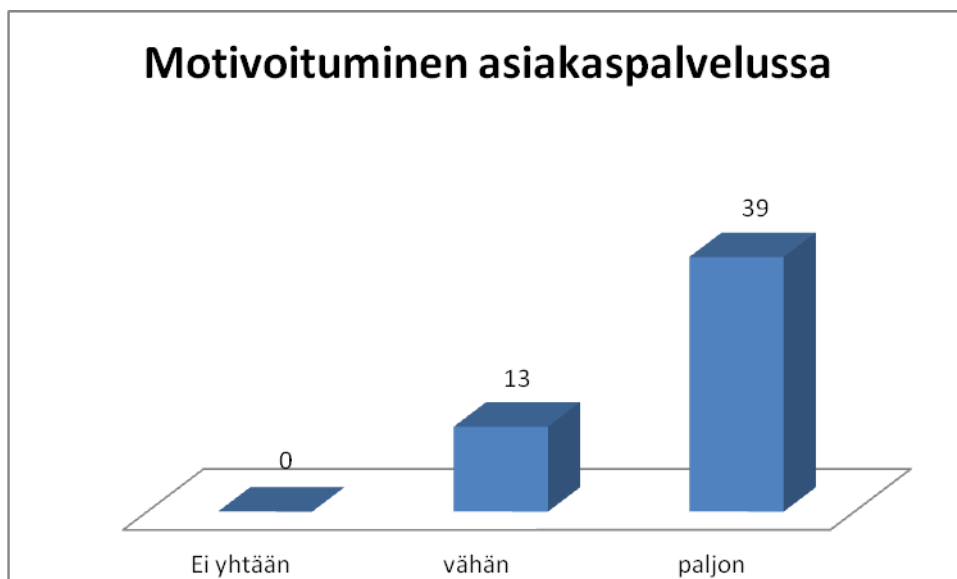
Kahdessa seuraavassa kysymyksessä kysyttiin mikä harjoituspäätyöskentelyssä motivoi sinua ja mikä harjoituspäätyöskentelyssä ei motivoi sinua. Kommentit vastaavat edelliseen tutkimustulokseen. Positiivista palautetta oli erään vastaajan mielestä se, että saa harjoitella kiireettä. On helpompi onnistua asiakkaallekin, jos ensin onnistuu harjoituspäähän. On motivoivaa huomata kehityksen. Myös positiivista palautetta sai se, ettei harjoituspää puhu. Yleisesti harjoituspäätyöskentely koettiin hyväksi teoriaopetuksen jatkeeksi. Motivoivaa oli sekin, että vaikka tekisi jotain pieleen, se ei haittaa samalla tavalla kuin asiakkaalle. Monia motivoi uuden oppiminen.

Motivaatiota huonontavia asioita olivat se, ettei harjoituspää ole kuitenkaan sama asia kuin oikea asiakas. Harjoituspään hiukset on istutettu ilman pyörteitä ja ne ovat paksuja, aasialaisia hiuksia, jolloin työskentely poikkeaa elävästä asiakkaasta jonkin verran. Motivaatiota söi kärsivällisyyden opettelu. Negatiivista palautetta sai huonolaatuinen pää. Negatiivista palautetta tuli siitäkkin, kun harjoituspää ei puhu. Jotkut kokivat työskentelyn tylsäksi. Ei ole motivoivaa tehdä samaa mallia montaa kertaa, vaikka se juuri opettaa rutinoitumaan ja osaamaan asian nopeammin ja helpommin.

6.5 Motivoituminen asiakaspalvelussa

Parturi- kampaajan ammatissa työskennellään asiakkaiden hiuksia tai partaa käsitellen. Tällöin sen pitäisi olla se motivoivin alue, kun jo koulussa saa harjoitella eläville asiakkaille. Asiakaspalvelu oli motivoivaa, mikä tuli esille jo edellisistä kysymyksistä. 39 opiskelijaa oli hyvin motivoitunut työskennellessä eläville asiakkaalle, mutta 13 oli vähän motivoituneita.

Lainkaan motivoituneita ei ollut yhtään, mikä oli positiivista. Silti 13 vähän motivoitunutta opiskelijaa kuvastaa sitä, ettei ala olekaan ehkä se oikea. Asiakkaiden palveleminen voi jännittää ja se laskee motivoitumista. Motivaatio ei ole ollut kyselyhetkellä korkealla. Lisäselvitystä antaa kaksi seuraavaa kysymystä.

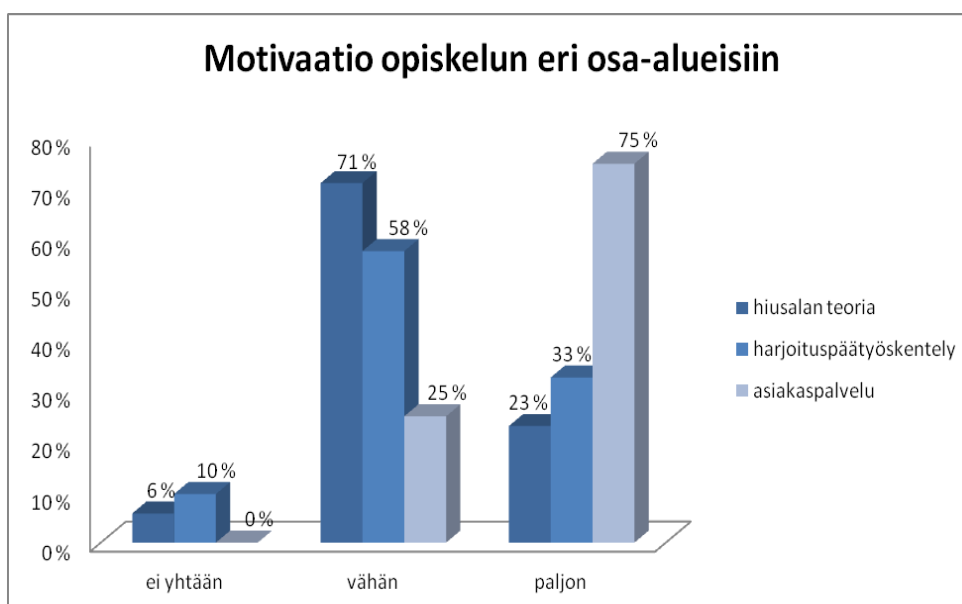
Kuvio 5: Miten motivoitunut olet asiakaspalvelutilanteessa?

Mikä asiakaspalvelutilanteessa motivoi sinua ja mikä asiakaspalvelutilanteessa ei motivoi sinua? Lisäkysymyksiin saatiin vastauksia 52 eli kaikki olivat vastanneet kysymyksiin. Hyvin palkitsevaa on juuri asiakkaan miellyttäminen ja jos siitä saa vielä positiivista palautetta. Ajan kuluessa nopeutuu tekeminen ja kärsivällisesti työhön keskittyminenkin helpottuu. Mukava työilmapiiri motivoi. Motivoivaa on mahdollisuus toteuttaa itseään. Motivoivaa oli myös asiakkaiden erilaisuus.

Motivaatio laskee, jos joutuu tekemään sellaisen työn mistä ei pidä. Asiakas valitsee työn, jonka opiskelija tekee, halusi sitä tai ei. Tilanne, jota ei osaa, laskee motivaatiota. Asiakkaiden tulisi myös huomioida se, että koulussa ollaan vasta oppimassa työtä, jolloin liian vaativa asiakas laskee motivaatiota. Jännittäminen ja pitkät työt laskevat motivaatiota. Muiden opiskelijoiden motivaation puute näkyy ja häiritsee. Pikkutarkkuus ei motivoi, mutta juuri koulussa pitää olla tarkkana ja saada parturi-kampaajan työn alkeet hyvin opittua. Motivaatiota voi opettajan tulo viereen väittämään jotain. Kiire laskee motivaatiota. Muiden jälkien siivoamista ei koettu kivana.

Motivaatio opiskelun eri osa-alueisiin

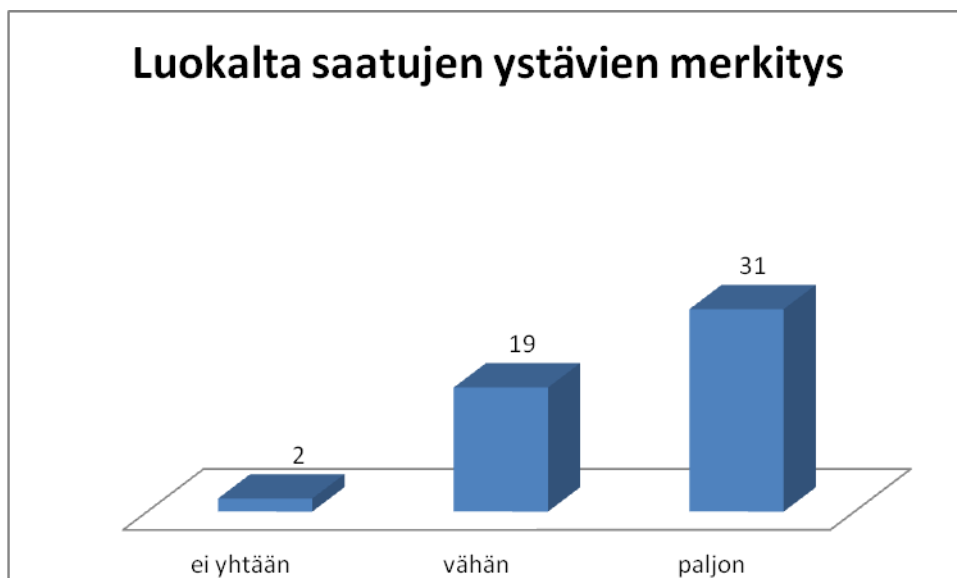
Seuraavassa kuviossa vertailtiin hiusalan teoriaopetuksen, harjoituspäätöskentelyn ja asiakaspalvelun motivaation eroja. Prosentteiksi laskettuna vastauksia ei yhtään motivaatiota, löytyi teoriaopetukseen 6 %, harjoituspäätöskentelyyn 10 % ja asiakaspalveluun 0 %. Teoriaopetukseen oltiin vähän motivoituneita 71 % verran, harjoituspäätöskentely motivoi vähän 58 % verran ja asiakaspalvelu motivoi vähän 25 % verran. Teoriaopetus motivoi paljon 23 % opiskelijoista, harjoituspäätöskentely motivoi paljon 33 % vastaajista ja asiakaspalvelu motivoi paljon 75 % osuudelta. Tuloksiksi saatiin, että monia motivoi joko vähän tai paljon nämä kolme opiskelun osa-alueita. Hiusalan teoriaopetus ja harjoituspäätöskentely saivat suurimmat prosentit vähän motivaatiota olevasta sarakkeesta. Asiakaspalvelu oli motivoivin verrattuna muihin osa-alueisiin.

Kuvio 6: Motivaatio opiskelun eri osa-alueisiin

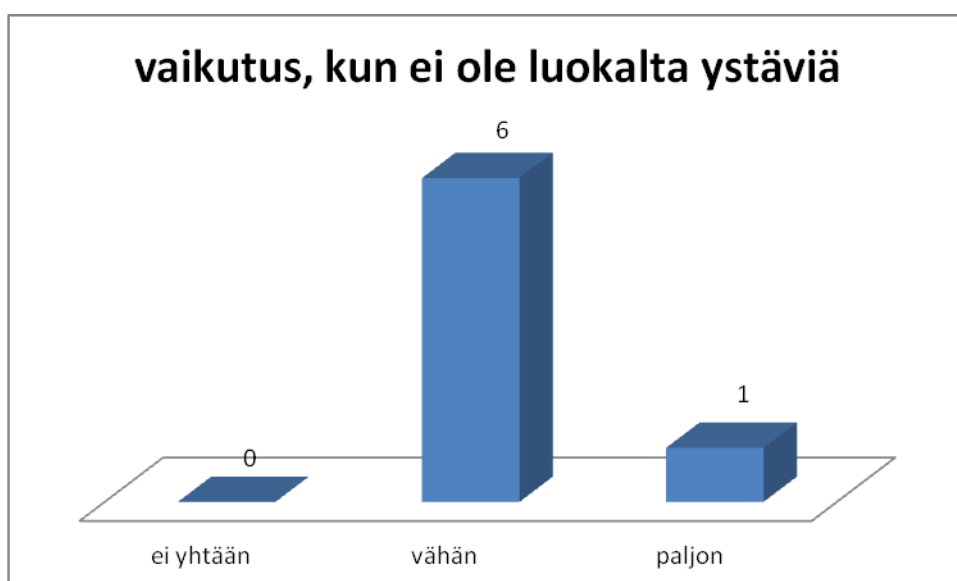
6.6 Luokalta saatujen ystävien merkitys

Luokkakoko on 20 opiskelijaa. Ajan kuluessa voi muutama lopettaa opiskelunsa kuka mistäkin syystä. Aluksi on tärkeää sopeutua luokkaan, jossa ollaan tiiviisti yhdessä. Varsinkin harjoituspäätöskentelyssä tunteilla ollaan lähekkäin ja silloin opiskelijat puhuvat keskenään. Tällöin korostuu ystävien merkitys. 31 opiskelijaa oli sitä mieltä, että ystävien merkitys oli hyvin motivoivaa, 19:llä oli jonkin verran merkitystä ja 2 oli sitä mieltä, etteivät luokalta saadut ystävät vaikuta motivaatioon.

Kuvio 7: Vaikuttavatko luokaltasi saamasi ystävät motivaatioon?

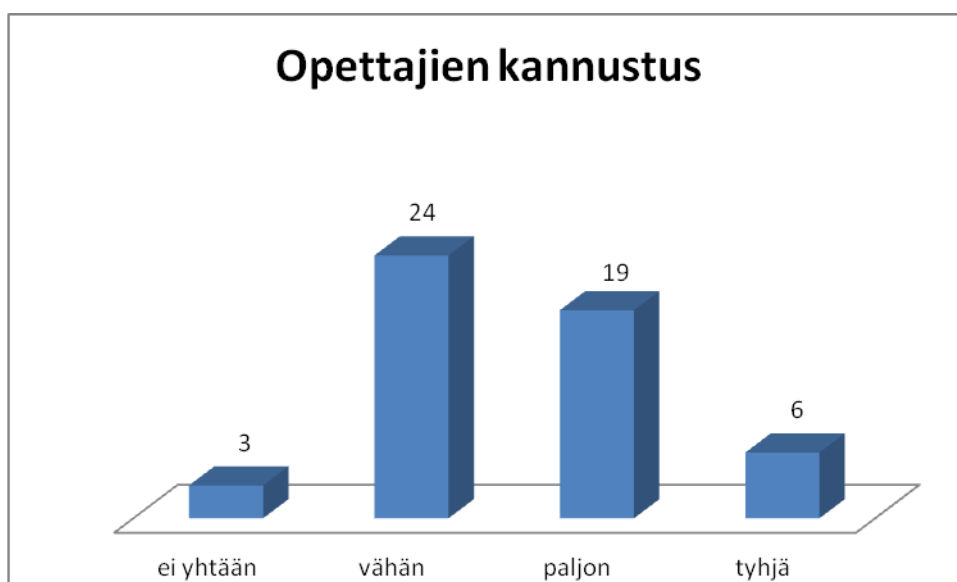
Lisäkysymyksenä oli miten se vaikuttaa, jos et ole saanut ystäviä luokaltasi ja vastaa vain, jos et ole saanut ystäviä. Kuusi vastausta kertoi vaikuttaneen vähän motivaatioon, kun ei ole ystäviä ja yhteensä se vaikutti paljon. Tämä on valitettavaa, etteivät kaikki saa ystäviä luokaltaan. Ikä, jolloin koulua käydään, on hyvin herkkää aikaa ja kaverit ovat tärkeässä roolissa. On mukavampaa, jos on seuraa koulussa, jolloin yhteistyö sujuu paremmin, toteaa eräs opiskelija. Kaikilla on mahdollisuus saada ystäviä koulun ulkopuolelta.

Kuvio 8: Miten se vaikuttaa, kun et ole saanut ystäviä luokaltasi?

6.7 Opettajien kannustus

Opettajien merkitys on varteenotettava tekijä. Opettaja on se asiantuntija, joka opettaa täysin uuden ammatin opiskelijoille. Opettajien tehtävänä on saada tieto myös opiskelijalle, joka ei ole motivoitunut. Motivaation lisäys ei ole yksin opettajien tehtävänä vaan viime kädessä opiskelija on itse vastuussa oppimisestaan. Opiskelija tarvitsee sisäistä motivaatiota, josta Nikula ym. (2009: 110,120) kertoo. Kannustava opettaja on motivoivampi kuin työhönsä kylästyntä ja väsynyt. Edellä Peltonen & Ruohotie (1992: 95- 96, 102.) kertovat tästä. Kannustus vaikutti 19 opiskelijaan paljon ja vähän vähemmän 24:een. Kolmen opiskelijan mielestä opettajien kannustuksella ei ollut vaikutusta. Kuusi opiskelijaa oli jättänyt kohdan tyhjäksi. Kyseystä voidaan kuitenkin saada se selville, että kannustus ja kehuminen hyvästä suorituksesta ovat paikallaan. Se viittaa ulkoiseen motivaatioon ja voi vaikuttaa asteittain motivaation muutokseen.

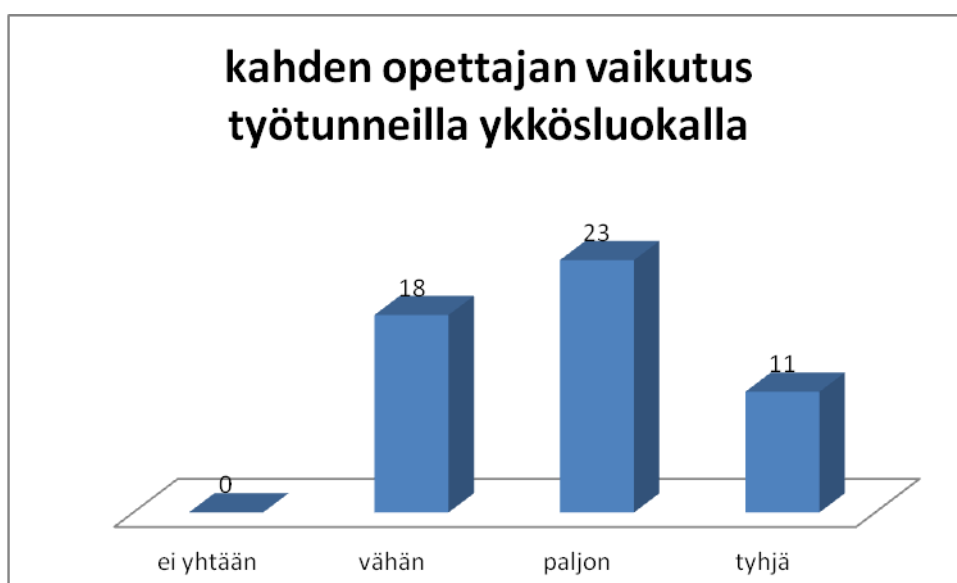

Kuvio 9: Vaikuttaako opettajien kannustus motivaatioosi?

Avoimena kysymyksenä oli, mikä kannustaa sinua? Kysymys oli sijoitettu opettajien kannustusta selvittävän kysymyksen perään ja tarkoitus oli saada selville mitkä asiat opettajien teoissa ja sanoissa kannustavat, mutta vastauksista selvisi yleisesti motivoivat asiat. Vastauksissa oli kehuminen onnistuessa, pärjääminen opinnoissa ja se, että on pakko saada joku koulutus. Huomaaminen ja kuunteleminen kannustivat. Sekin kannusti, ettei opettaja aliarvioi opiskelijaa tai vastaavasti vaadi liikaa. Rakentava palaute koettiin hyväksi, muttei liika kehuminen. Opettajien kärsivällisyys oli kannustavaa. Hyvät numerot ja uudet asiat kannustivat myös. Hyvä ryhmähenki kannusti. Erästä opiskelijaa kannusti tulevaisuus ja valmistuminen.

6.8 Kahden opettajan vaikutus työtunneilla ykkösluokalla

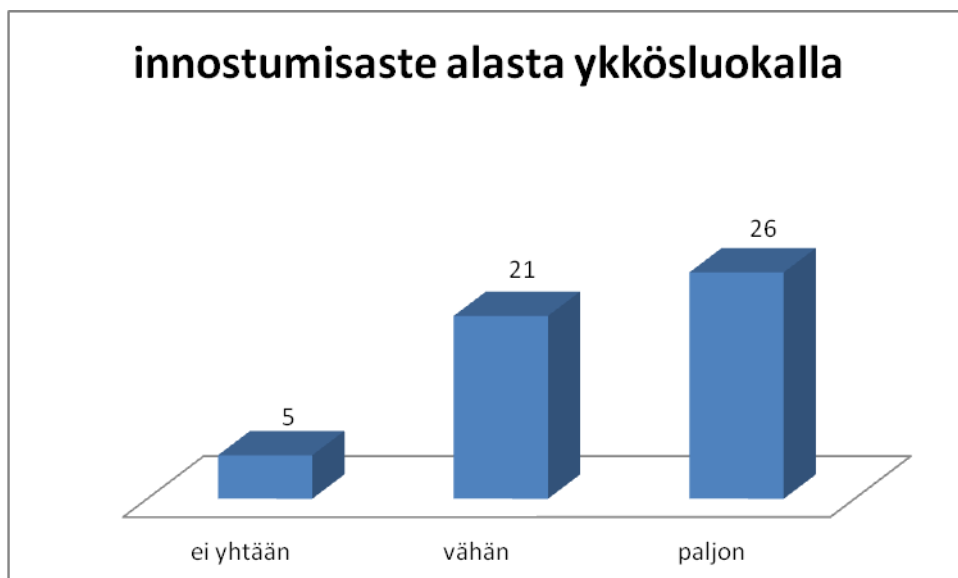
Tähän kysymykseen voidaan vastata lyhyesti, että kahden opettajan mukanaolo työtuntien aikana sekä harjoituspäätöskentelyssä että asiakaspalvelussa, on tärkeää ja toivottavaa. Ykkösluokalla on opiskelijoilla niin paljon kysymyksiä ja tarkistettavaa, ettei yksi opettaja ehdi kovin nopeasti paikan päällä kaikkia auttamaan. 23 opiskelijaa olikin sitä mieltä, että vaikutti paljon kahden opettajan läsnäolo. Myös 18 opiskelijaa olivat vähän motivoituneita kahdesta opettajasta, mikä tarkoittaa, että tarvetta kahdella opettajalla on. 11 opiskelijalla ei ollut ollut kahta opettajaa ykkösluokan työtunneilla.

Kuvio 10: Vaikuttiko se positiivisesti motivaatioon, että ykkösluokalla oli kaksi opettajaa työtunneilla?

6.9 Innostumisaste alasta ykkösluokalla

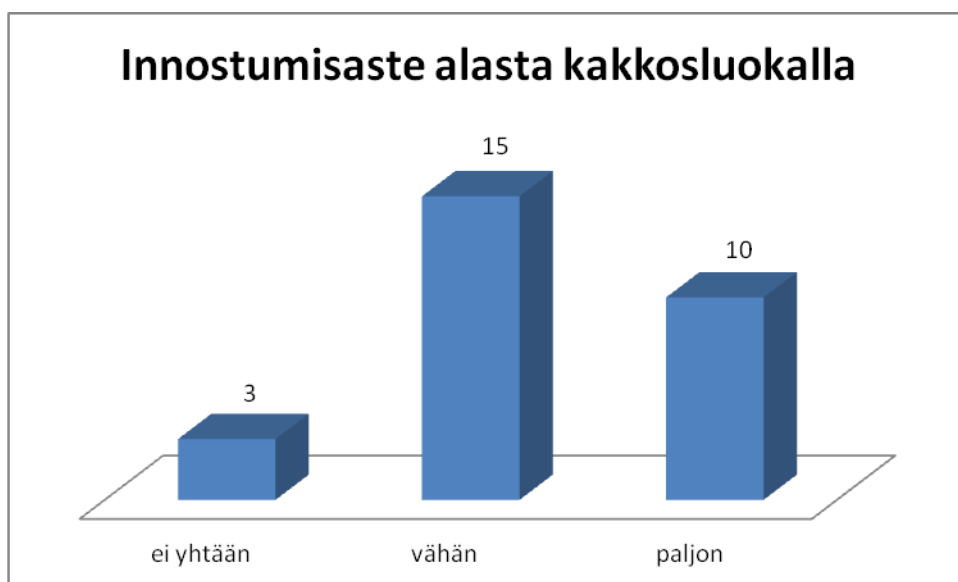
Kolmella seuraavalla kysymyksellä haluttiin saada selville motivoitumisen eroja eri luokilla. Ensimmäisenä oli ykkösluokan innostus. Ykkösluokka on varmasti se haasteellisin, koska silloin päästään sisälle hiusten maailmaan. Kaikki on uutta ja erilaista teorioineen ja työtunteineen kuin peruskoulussa. Ykkösluokalla on haasteellisia raportin tekoja opituista asioista. Nämä voivat vaikuttaa motivoitumiseen. 26 opiskelijaa oli hyvin innostunut alasta ykkösluokalla ja 21 opiskelijaa vähän vähemmän, mutta viittä opiskelijaa ei innostanut ykkösluokka ollenkaan. Kaksi näistä opiskelijoista oli ykkösluokkalaista, jotka ovat potentiaalisia keskeyttämään opin- tonsa. Yksi oli kakkosluokkalaista ja kaksi kolmosluokkalaista, jotka kuitenkin ovat jaksaneet jatkaa opintojaan motivaatiopulasta huolimatta.

Kuvio 11: Miten motivoitunut olet/ olit alasta ykkösluokalla?

6.10 Innostumisaste alasta kakkosluokalla

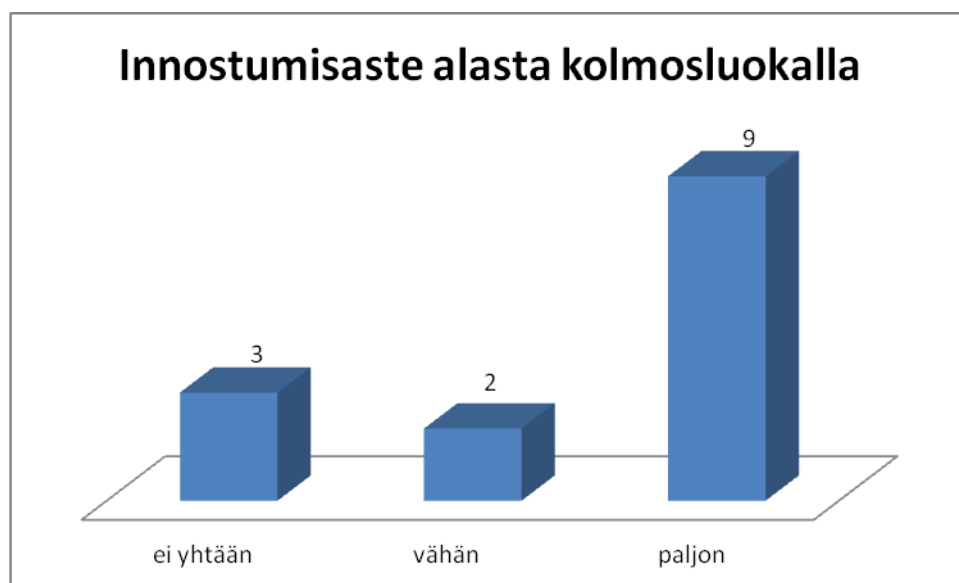
Seuraavasta taulukosta näkee, että kakkosluokalla innostus on laskenut niin, että 10 opiskelijaa on tai oli innostunut alasta paljon, mutta 15 vähän vähemmän ja 3 opiskelijaa ei innostunut ollenkaan koko ala.

Kuvio 12: Miten innostunut olet/ olit kakkosluokalla?

6.11 Innostumisaste alasta kolmosluokalla

Kolmosluokalla selviää tuleeko opiskelijasta parturi- kampaaja alalle vai hakeutuuko hän johonkin muualle koulun loputtua. Seuraava taulukko ei ole ihan tarkka siksi, että kolmosia on vain 13 opiskelijaa, vaikka vastauksia on 14. Joku on ympyröinyt joko tarkoituksella tai vahingossa väärin. Taulukko osoittaa kuitenkin, että 9 opiskelijaa on innostunut alasta ja vain kahhta opiskelijaa innostaa vähän vähemmän. Kolmea opiskelijaa ei innosta yhtään ja se on valittavaa, sillä tällöin opiskelija on mahdollisesti vienyt jonkun opiskelupaikan, joka olisi ollut motivoituneempi ja valmistunut myös hiusalan palvelukseen.

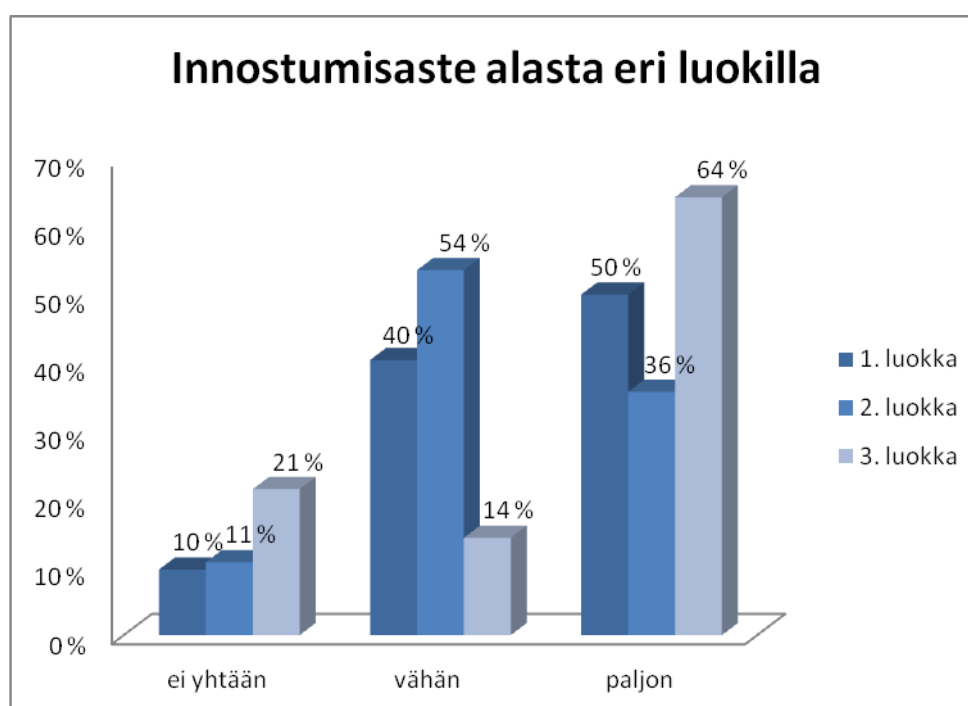

Kuvio 13: Miten innostunut olet alasta kolmosluokalla?

Lisäkysymyksenä kysyttiin: Jos sinulla on/oli motivaatiomuutoksia eri luokilla, mistä ne johtuvat? Vastauksissa löytyi monenlaista mitkä ovat laskeneet motivaatiota kuten paineet, opinnäytetyö, osaamattomuus ja kun välillä kiinnostus on ollut nollassa. Pelko, ettei valmistu, oli eräs vastaus. Ala onkin ollut kuviteltua haastavampi. Opettajat ovat vaikuttaneet motivaatiomuutoksiin. Koulupäivät ovat olleet pitkiä, johtuen osittain koulumatkan pituudesta. Henkilökohtaiset syyt ovat vaikuttaneet ja merkinneet paljon innostumiseen. Näistä vastauksista voimme päätellä, ettei opiskelu ole helppoa vaan siihen vaikuttavat monet tekijät niin negatiiviseen kuin positiiviseenkin suuntaan.

Innostumisaste alasta eri luokilla

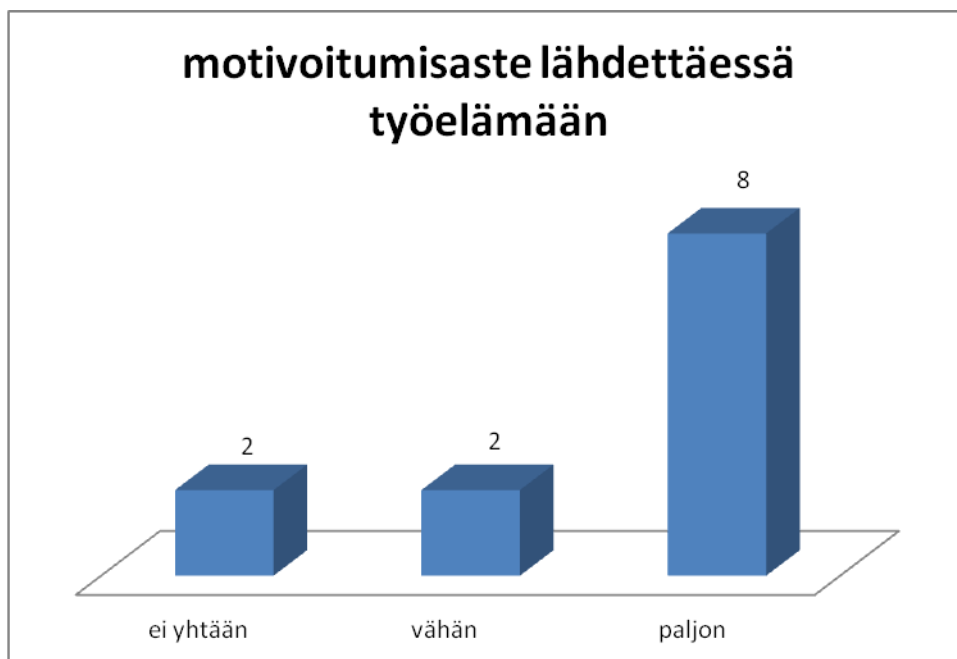
Seuraava kuvio vertailee prosentteina eri luokkien eroja keskenään. Ei yhtään motivaatiota ykkösluokalla oli 10 %, kakkosluokalla 11 % ja kolmosluokalla 21 %. Nämä arvot ovat sellaisia, joihin pitäisi puuttua. Erityisesti kolmosluokan 21 % mietityttää, kun on tarkoitus valmistua ammattiin eikä se motivoi. Vähän motivaatiota oli ykkösluokalla 40 %; kakkosluokalla 54 % ja kolmosluokalla 14 %. Kolmosluokan pieni prosenttiluku johtuu siitä, että paljon motivaatiota on kolmosluokalla peräti 64 %. Arvon pitäisikin olla korkealla, koska kolmoset ovat loppusuoralla opiskelussaan. Ykkösluokalla oltiin paljon motivoituneita 50 % verran ja kakkosluokan prosentti oli 36. Edellä on lueteltu mahdollisia syitä miksi kakkosvuosi ei ole niin motivoiva.

Kuvio 14: Innostumisaste alasta eri luokilla

6.12 Motivoitumisaste lähdetessä työelämään

Tästä kuvioista selviää, että vastauksia on yhteensä 12, joten edelliseen taulukkoon oli tullut kaksi vastausta liikaa. Työelämään lähdetään samoista lähtökohdista kuin kolmosluokalla ollaan yleisesti oltu innostuneita alasta. 8 opiskelijaa on hyvin motivoituneita lähtemään työelämään, 2 vähän vähemmän ja 2 ei ollenkaan.

Kuvio 15: Miten motivoituneena lähdet koulusta työelämään?

6.13 Jatkan tai lopetan opiskeluni

Koko vastaajamäärästä 52, haluaa jatkaa 41 opiskelijaa. Näistä vielä neljä oli ympyröinyt molemmat vaihtoehdot ja laitoin heidät jatkajiksi. Tällöin lopettajien määrä nousisi jonkin verran, kun se on nyt 9 opiskelijaa. Kaksi oli jättänyt vastaamatta. Joka tapauksessa lopettajia on suhteellisen paljon ja tähän pitäisi pureutua.

Kuvio 16: Aiotko pysyä alalla vai oletko harkinnut lopettamista?

Lisäselvennys tehtiin kysymyksellä: Jos olet harkinnut lopettamista, miksi? Monet, jotka olivat ympäröineet jatkavansa alalla, olivat silti vastanneet tähän kohtaan tarkoittaen sitä hetkeä kun he ovat mahdollisesti miettineet lopettamista. Monien papereissa syyksi oli kirjattu huono palkkaus. Syinä oli myös se, ettei näe itseään parturi- kampaajana vaan esimerkiksi kosmetologina. Muina syinä olivat motivaatiopula ja se, että opiskelu tuottaa liikaa töitä. Syynä oli myös terveyden huono tila, mikä onkin tärkeä asia mietittävänä jo hakeutuessa alalle. Ystävien puute luokalla oli myös syynä lopettamisen harkitsemisessa.

Viimeisessä kysymyksessä sai omin sanoin nimetä motivoivia asioita. Vaihtoehtoiksi oli annettu vanhempien tuki, ystävien tuki, poikaystävän tuki, vapaa-aika, harrastukset ja niin edelleen niitä asioita, joita ei kyselyyni sisältynyt aiemmin. Tämän kohdan oli jättänyt tyhjäksi 21 opiskelijaa, mikä on valitettavaa, jotta tietoa motivaatiosta olisi saatu enemmän. Vanhempien, ystävien ja poikaystävän tuki koettiin tärkeäksi. Heitä oli mainittu vastauksissa eniten. Eräs mainitsi vapaa-ajan ja eräs opettajat. Muutama kommentoi, että kaikki edellä annetut vaihtoehdot vaikuttavat motivaatioon. Työelämään pääseminen ja työssäoppimisjaksot motivoivat myös eräitä vastaajia. Selkeä ulkoista motivaatiota kuvaava vastaus oli luokalle jäämisen pelko.

7 Yhteenveto ja pohdinta

Yhteenveto

Tutkimus vastasi tavoitteiksi asetettuihin kysymyksiin. Tavoitteena oli selvittää mitkä asiat motivoivat opiskelussa ja mitkä eivät motivoi sekä miksi muutamat lopettavat opiskelunsa kesken. Opiskelijoita motivoivia asioita löytyi monia. Suurin osa oli motivoitunut jo kouluun hakiessa. Hiusalan teoriaopetukseen oltiin pääsääntöisesti motivoituneita. Siinä pienempi osa vastaajista oli hyvin motivoitunut ja eniten oli vähän motivoituneita vastauksia. Harjoituspäätöskentely oli myös melkein samassa suhteessa motivoiva kuin teoriaopetus. Vaikka harjoituspäätöskentelystä löytyi monia negatiivisia puolia, oli harjoituspään tärkeys opetustilanteissa ymmärretty positiiviseksi asiaksi ja näin ollen motivoivaksi. Motivoivia puolia olivat esimerkiksi se, kun onnistuu harjoituspäähän, niin onnistuu asiakkaallekin helpommin, kiireetömyys ja uuden oppiminen.

Kaikkein korkeimman pistemäärän sai asiakaspalvelu. Hyvin motivoituneita oli 39 kaikista 52 vastaajasta. Asiakaspalvelu on se mihin opiskelussa tähdätään eli palvella asiakasta hänen ulkonäkönsä vaikuttamalla. Asiakaspalvelun hyvinä puolina koettiin asiakkaiden erilaisuus, itsensä toteuttaminen ja positiivisen palautteen saaminen. Positiivinen palaute luokitellaan ulkoiseksi motiivintikeinoksi kuten Liukkonen ym. toteavat (2002: 31). Huolehdittaessa asiakkaiden hyvinvoinnista toteutetaan korkeampaa empatiaa ja arvoja. Näin toteaa Juujärvi ym.

(2007: 28). Luokalta saatujen ystävien merkitys oli tärkeällä sijalla. Ystävät motivoivat suuresti, vaikka ne opiskelijat, jotka eivät olleet saaneet ystäviä eivät siitä välittäneet tai eivät vastanneet realistisesti kysymykseen. Tulevaisuus ja valmistuminen kannustivat.

Motivoituminen eri luokilla näkyi siten, että ykkös- ja kolmosluokilla oltiin motivoituneita, mutta kakkosluokka jäi vähemmälle. Syytä tähän kysyttiin avoimella kysymyksellä, mutta se ei selittänyt erityisesti kakkosluokan tulosta vaan antoi yleisiä syitä motivaation muutoksiin eri luokilla. Syinä olivat opiskelun paineet, osaamattomuus, opinnäytetyö, pelko ettei valmistu, kuviteltua haastavampi ala, pitkät koulupäivät, henkilökohtaiset syyt ja opettajien vaikutus motivaation muutoksiin. Työelämään lähdetään myös pääsääntöisesti motivoituneina. Kaksi vastaajaa ei ollut ollenkaan motivoituneita lähtemään työelämään. Syytä tähän ei tiedetä, mutta voidaan arvella jonkin edelläolevan vastauksen vaikuttaneen siihen, että työelämä ei motivoi.

Opintonsa kesken aikoi lopettaa 9 vastaajaa 52:sta. Se tuntuu melko isolta määrältä. Monien vastauksissa oli syynä huono palkkaus. Muita syitä olivat motivaatiopula, opiskelu tuottaa liikaa töitä, terveydentila ja ystävien puute. Motivoivia asioita olivat vanhempien tuki, josta Peltonen & Ruohotie (1992: 90- 91) mainitsee. Lisäksi motivaatiota lisäsi ystävien tuki, poikaystävän tuki ja työssäoppimisjaksot.

Opettajien kannustus ja kehuminen olivat tärkeitä. Niiden avulla motivaatio voi nousta, vaikka se onkin ulkoista motivoitumista Kansanen & Uusikylän mukaan (2002: 31). Kannustavana tekijänä koettiin, ettei opettaja aliarvioi opiskelijaa tai vastaavasti vaadi liikaa. Kahden opettajan läsnäolo ykkösluokan työtunneilla oli toivottavaa ja motivoivaa. Näiden tietojen perusteella voivat opettajat toimia työssään ja motivoida jo sisäisesti ja ulkoisesti motivoituneita opiskelijoita. He voivat keskustelemalla selvittää onko jokin edellä mainittu ongelma vaikuttamassa opiskelijan motivoitumiseen ja näin voitaisiin jo hyvissä ajoin puuttua esimerkiksi lopettamisaikaisiin.

Pohdinta

Opinnäytetyöni aihe selvittää motivoitumisasteita eri asioihin hiusalan opiskelijoiden keskuudessa oli mielenkiintoista ja antoisaa. Oli helppoa ottaa kyselyn alle juuri ammattiopisto Luk-sian hiusalan opiskelijat, koska olin siellä suorittamassa ensimmäistä työharjoitteluani esitenomitutkintoani varten. Opiskelijat tulivat jo vähän tutummiksi 10 viikon harjoittelujakson aikana ja heitä oli yhteensä niin paljon, että sain kyselyyni 52 vastausta 64:sta. Motivaatio aiheena kiinnosti kovasti jo näin ennen kuin minulla on ammattiopettajan pätevyys, joka on tavoitteena muutaman vuoden sisällä.

Tein tutkimuskyselyni kysymykset nopealla aikataululla, kun oli selvinnyt, että voin tehdä opinnäytetyöni hiusalan opiskelijoiden motivaatiosta, sillä aihehan ei liity varsinaisesti es-tenomitutkintoon. Aikataulu oli kireä kyselyn osalta siksi, että halusin tehdä sen keväällä ensimmäisen vuosikurssin ollessa koulussa jo vuoden eikä juuri aloittaessa koulua syksyllä ja siksi, että keväällä toinen vuosikurssi oli lähdössä työssäoppimaan huhtikuun alussa ja kolmannet vuosikurssilaiset palasivat työssäoppimasta vasta toukokuussa. Näin ollen en ehtinyt tehdä teoriaosuutta ennen kyselyäni, joka vaikeutti kyselyn tekoa sekä teorian kokoamista. Tutkimuskyselyäni ohjasi koulutusvastaavana Luksian hiusalalla toimiva Kyllikki Järvi ja hänen ehdotuksestaan liitin avoimia kysymyksiä tutkimuskyselyyni. Niiden avulla sain hyvin lisäselvitystä ja tarkempaa tietoa motivoitumisesta.

Opin koko ajan opinnäytetyötä tehdessäni monia asioita kuten miten kirjälähteistä on haastavaa etsiä juuri aiheeseen sopivaa tietoa ja miten vaikeaa on selvittää internet- lähteiden tarpeeksi oikeellinen tieto eli mitkä sivut kelpaavat ja mitkä eivät. Koen saaneeni tietoa opettajantointani varten lukiessani alan kirjallisuutta. Oli myös mielenkiintoista olla yhteistyössä hiusalan opiskelijoiden kanssa, koska heidän kaltaisiaan tulen joskus opettamaan. Opinnäytetyön teko vaiheittain oli kaikkiaan haastavaa, antoisaa ja opettavaista.

Lähteet

- Epstein, R & Rogers, J. 2001. The big book of motivation games: Quick, fun activities for energizing people at work and at home. New York: McGraw- Hill.
- Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. toim. 2006. Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Dark Oy.
- Haasio, A & Savolainen, R. Internetix. Mitä tarpeet ovat? Viitattu 14.9.2012.
<http://oppimateriaalit.internetix.fi/fi/avoimet/0viestinta/informaatiotutkimus/po1/tiedonhankinta/mitatarp>
- Huhtanen, K. 2011. Tehostettu tuki perusopetuksessa, työvälineeksi pedagoginen ennakointi. Juva: Bookwell Oy.
- Ikonen, O & Krogerus, A. 2009. Ainutkertainen oppija, erilaisuuden ymmärtäminen ja kohtaaminen. Juva: WS Bookwell Oy.
- Juujärvi, S. Myyry, L. Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyyys ammatillisessa toiminnassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Jyväskylän yliopisto. 2011. Menetelmäpolkuja. Määrällinen tutkimus. Viitattu 3.6.2012.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>
- Kajanto, A toim. Tuomisto, J. toim. 1994. Elinikäinen oppiminen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Kansanen, P & Uusikylä, K. 2002. Luovuutta, motivaatiota, tunteita, Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kauppila, R. 2007. Ihmisen tapa oppia, johdatus sosiokonstruktiiviseen oppimiskäsitykseen. PS-kustannus.
- Koivula, L. 2010. Oikeudenmukaisesti toimiva organisaatio työmotivaation lähteenä. Viitattu 2.5.2012.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23780/Gradu.pdf?sequence=1>
- Liukkonen, J. Jaakkola, T & Suvanto, A. 2002. Rahasta vai rakkaudesta työhön? Mikä meitä motivoi? Jyväskylä: Jyvässeudun paino Oy.
- Nikula, S. Pursiainen, J. Kinnunen, V. Tuovila, E. 2009. Avaimet elämään- kirja joka ei vanhene. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Opetushallitus. 2010. Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala. Viitattu 27.3.2012.
http://www.oph.fi/download/130991_sosiaali_terveys_ja_liikunta_ala_esite.pdf
- Peltonen, M & Ruohotie, P. 1992. Oppimismotivaatio, teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.
- Pollari, J. & Koppinen, M. 2010. Ketä kannattaa opettaa. Juva: WS Bookwell.
- Turunen, K. 1997. Halut, arvot ja valta. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kuviot

Kuvio 1: Ikäsi.....	23
Kuvio 2: Miten kiinnostunut olit hiusalasta hakiessasi ammattiopistoon?.....	24
Kuvio 3: Miten motivoitunut olet käsiteltäessä hiusalan teoriaa, ei atto- opintoja?	25
Kuvio 4: Miten motivoitunut olet työskennellessäsi harjoituspäähän?	26
Kuvio 5: Miten motivoitunut olet asiakaspalvelutilanteessa?	27
Kuvio 6: Motivaatio opiskelun eri osa-alueisiin	28
Kuvio 7: Vaikuttavatko luokaltasi saamasi ystävät motivaatioon?	29
Kuvio 8: Miten se vaikuttaa, kun et ole saanut ystäviä luokaltasi?	29
Kuvio 9: Vaikuttaako opettajien kannustus motivaatioosi?.....	30
Kuvio 10: Vaikuttiko se positiivisesti motivaatioon, että ykkösluokalla oli kaksi opettajaa työtunneilla?	31
Kuvio 11: Miten motivoitunut olet/ olit alasta ykkösluokalla?	32
Kuvio 12: Miten innostunut olet/ olit kakkosluokalla?.....	32
Kuvio 13: Miten innostunut olet alasta kolmosluokalla?	33
Kuvio 14: Innostumisaste alasta eri luokilla	34
Kuvio 15: Miten motivoituneena lähdet koulusta työelämään?	35
Kuvio 16: Aiotko pysyä alalla vai oletko harkinnut lopettamista?	35

Liitteet

Liite 1. Tutkimuskysely	36
Liite 2. Lupa rehtorilta.....	38

Liite 1. Tutkimuskysely

Hei!

Olen estenomiopiskelija Vantaan Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyöni opiskelumotivaatiosta yhteistyönä Länsi-Uudenmaan ammattiopisto Luksian hiusalalla opiskelevien keskuudessa. Toivon sinun vastaavan kyselyyni ja näin edistävän opinnäytetyötäni. Tulokset käsitellään nimettöminä ja vain opinnäytetyötäni varten. Motivaatiolla tarkoitetaan mielenkiintoa, haluja ja tarpeita, joilla saavutetaan päämäärä.

1. Ikäsi _____

Ympyröi oikea vastauksesi (1. ei lainkaan motivaatiota, 2. vähän motivoitunut, 3. hyvin motivoitunut)

2. Miten kiinnostunut olit hiusalasta hakiessasi ammattiopistoon? 1 2 3

3. Miten motivoitunut olet käsiteltäessä hiusalan teoriaa, ei atto-opintoja? 1 2 3

4. Miten motivoitunut olet työskennellessäsi harjoituspäähän? 1 2 3

5. Mikä harjoituspäätöskentelyssä motivoi sinua?

6. Mikä harjoituspäätöskentelyssä ei motivoi sinua?

7. Miten motivoitunut olet asiakaspalvelutilanteessa? 1 2 3

8. Mikä asiakaspalvelutilanteessa motivoi sinua?

9. Mikä asiakaspalvelutilanteessa ei motivoi sinua?

10. Vaikuttavatko luokaltasi saamasi ystävät motivaatioon? 1 2 3

11. Miten se vaikuttaa, jos et ole saanut ystäviä luokaltasi? (vastaa vain, jos et ole saanut ystäviä)

1 2 3

12. Vaikuttaako opettajien kannustus motivaatioosi?

1 2 3

13. Mikä sinua kannustaa?

14. Vaikuttiko se positiivisesti motivaatioon, että ykkösluokalla oli kaksi opettajaa työtunneilla? (jätä vastaamatta, jos ei ollut kaksi opettajaa)

1 2 3

15. Miten innostunut olet/olit alasta ykkösluokalla?

1 2 3

16. Miten innostunut olet/olit alasta kakkosluokalla?

1 2 3

17. Miten innostunut olet alasta kolmosluokalla?

1 2 3

18. Jos sinulla on/oli motivaatiomuutoksia eri luokilla, mistä ne johtuvat?

19. Miten motivoituneena lähdet koulusta työelämään?

1 2 3

20. Aiotko pysyä alalla vai oletko harkinnut lopettamista? (1.jatkan, 2.lopetan)

1 2

21. Jos olet harkinnut lopettamista, miksi?

22. Voit kertoa omin sanoin mitkä asiat motivoivat opiskelussasi, jos ne eivät sisälly kyselyyni, kuten vanhempien tuki, ystävien tuki, poikaystävän tuki, vapaa-aika, harrastukset jne.?

Liite 2. Lupa rehtorilta

Tutkimuslupa

Anon tutkimuslupaa tehdessäni estenomiopiskelijana Vantaan Laurea-ammattikorkeakouluun opinnäytetyötäni . Aiheena on opiskelumotivaatio Länsi-Uudenmaan Ammattiopisto Luksian hiusalalla opiskelevien keskuudessa. Osa tutkimukseen osallistuvista opiskelijoista on alle 18- vuotiaita, joille tarvitsen tutkimusluvan. He vastaavat kyselyyn nimettöminä. Vastauksia ei käytetä kuin opinnäytetyöhöni.

Päivi Karjunen

Myönnän tutkimusluvan oppilaitoksen puolesta. Tutkimukseen ja siihen mahdollisesti kuuluviin haastatteluihin on kuitenkin saatava ala-ikäisten opiskelijoiden huoltajien ja kaikkien opiskelijoiden oma suostumus tämän luvan lisäksi.

Lohjalla 28.3.2012

Rehtorin allekirjoitus

Satu Välimaa-Saari